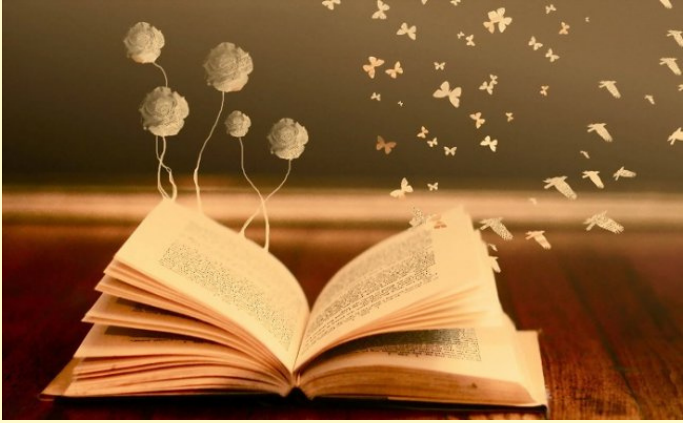

अब्दुल-बहांविषयी काही गोष्टी

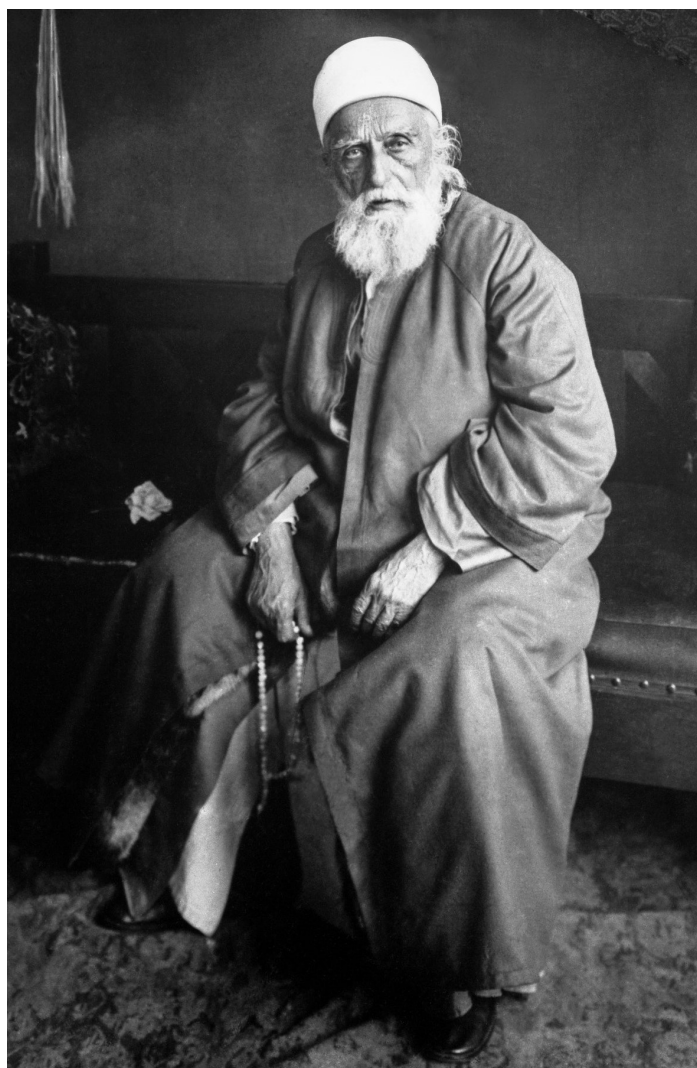
अब्दुल-बहांविषयी काही गोष्टी

प्रकाशक

क्षेत्रिय बहाई परिषद, महाराष्ट्र व गोवा
३५, कोर्ट चेंबर्स, न्यू मरीन लाईन्स,
मुंबई – ४०० ०२० महाराष्ट्र
प्रथम आवृत्ती - २०२१

वेबसाईट: www.bahai.org,
www.bahai.in,
www.bahaihouseofworship.in

प्रस्तावना

“जेव्हा माझ्या अस्तित्वाच्या महासागरास ओहोटी येईल आणि माझ्या धर्मसाक्षात्काराचा दैवी ग्रंथ संपेल त्यावेळी तुम्ही तुमची मुखे, जिची परमेश्वराने योजना केली आहे त्या या पुरातन मुळापासून उत्पन्न झालेल्या फांदीकडे वळवा.”

-बहाउल्लाह

२७ नोव्हेंबर २०२१ रोजी सर्व जगातील बहाई श्रद्धावंत अब्दुल-बहांचा स्वर्गारोहण शताब्दी स्मरण दिन पाळतील. या पावन समयी अब्दुल-बहांच्या जीवनाविषयी काही गोष्टी या पुस्तिकेद्वारे आपणासोबत सामायिक करित आहोत.

अब्दुल-बहा म्हणजे दैवी वैभव, बहाउल्लाहचे सेवक. त्यांनी स्वतःस संबोधण्यासाठी निवडलेल्या या उपाधीत बहाई धर्मश्रद्धेचा मूर्तीमंत आदर्श सामावलेला आहे. त्यांच्या जीवनाचा एकमेव उद्देश्य एका सेवकाप्रमाणे बहाउल्लाहांच्या धर्मश्रद्धेची सेवा करणे हा होता, जो त्यांनी त्यांच्या जीवनाच्या शेवटल्या श्वासापर्यंत पार पाडला.

वयाच्या सातव्या वर्षी पारंपारिक तयारीच्या शाळेत एक वर्षासाठी संक्षिप्त शिक्षणाशिवाय, अब्दुल-बहांना औपचारिक शिक्षण कधीच मिळाले नाही. त्यांचे बहुतांश शिक्षण त्यांच्या घरीच झाले. १८९० मध्ये एडवर्ड ग्रॅनव्हिले ब्राउन या युरोपियन इतिहासकाराने अब्दुल-बहांचे वर्णन अशा शब्दात केले, ‘क्वचितच असे सुज्ञ लोक आढळतात जे सुस्पष्ट संभाषण करतात, युक्तिवादासाठी सदैव सज्ज असतात, उत्कृष्टपणे योग्य स्पष्टीकरण देतात तसेच यहुदी, ख्रिस्ती आणि इस्लाम धर्मांच्या पवित्र पुस्तकांशी अधिकपणे परिचित असतात.’

अब्दुल-बहा फक्त नऊ वर्षांचे होते, ज्यावेळी त्यांनी ओळखले की त्यांचे वडील महात्मा बाबने (बहाई विश्वधर्माचे अग्रदूत) सूचित व अभीवचन दिलेले ईश्वरी अवतार आहेत आणि बाबी (महात्मा बाबचे अनुयायी) त्यांच्याच आगमनाची वाट पाहत आहेत. याच सुमारास ते ‘परमेश्वराचे रहस्य’, जी पदवी बहाउल्लाहांनी त्यांना दिली, त्याने ते मित्रांकडून ओळखले जाऊ लागले.

त्यांच्या वयाच्या १२ वर्षांपासून, अब्दुल-बहा त्यांच्या वडिलांचे अगदी

जिवलग मित्र, जसे की, संरक्षक बनले. ते जरी किशोरवयीन होते, तरी त्यांनी आश्चर्यकारक समजूतदारपणा आणि तारतम्य शक्ति दर्शविली आणि त्यांच्या पित्याला भेटायला जे असंख्य लोक येत होते त्यांच्या मुलाखती घेण्याचे काम करू लागले. अनेक प्रसंगी त्यांनी आपल्या वडिलांना, अभ्यागतांच्या प्रश्नांची उत्तरे देण्यात आणि त्यांच्या अडचणी सोडवण्यात मदत केली.

अब्दुल-बहांचे जीवन त्यागाचे आणि मनुष्यजातीच्या सेवेचे एक अलौकिक उदाहरण आहे.

जेव्हा अक्काच्या कुप्रसिद्ध तुरुंग शहरात बहुतांश नागरिक टायफॉइड, मलेरिया आणि पेचिशने आजारी पडले तेव्हा त्यांनी आज्ञांच्याची व्यवस्था केली, त्यांची काळजी घेतली आणि वेळोवेळी औषधपाणी केले. ते रात्रंदिवस जागे राहिले आणि अविश्रांतपणे लोकांचे उपचार केले अगदी तोपर्यंत जेव्हा ते स्वतः आमांशाने आजारी पडले आणि जवळपास एक महिनाभर धोकादायक परीस्थितीत राहिले.

८ मार्च १८७३ रोजी अब्दुल-बहांचा विवाह मुनिरेह खानुमसोबत अगदी साध्यासोप्या सोहळ्यात पार पडला. त्यांना जन्मलेल्या संततींपैकी चारच मुली त्या दीर्घ कारावासातून वाचू शकल्या, ज्यांनी कारावासातील दुःखे सहन केली आणि त्यांचे आयुष्य प्रभूधर्माच्या सेवेत समर्पित केले.

अब्दुल-बहांचे घर सर्वासाठी उघडे होते. त्यांना भेट देणारे एक अतिथी लिहितात:

'अब्दुल-बहांना गुरु व मित्र मानून कित्येक वंशांतील, धर्मातील आणि राष्ट्रांतील स्त्री-पुरुष त्यांच्याकडे येत ज्यांचा विशेष अनुग्रहित पाहुण्याप्रमाणे सत्कार होत असे. सामाजिक, नैतिक, आध्यात्मिक आणि अनेक विषय, जे पाहुण्यांच्या मनात रेंगळत असत, ते अब्दुल-बहांना विचारले जात असत, आणि काही तासांपासून ते अनेक महिन्यांपर्यंत मुक्काम केल्यानंतर हे पाहुणे प्रेरित होऊन, नव जीवन, नव स्फुर्ती आणि प्रबुद्ध प्राप्त करून ते आपल्या घरी परत जात असत. संपूर्ण जगात यासारखे अतिथी-गृह खात्रीने कुठेही नसेल. त्यांच्या या घरात भारतातील कठोर जातिभेद विरघळून जात; यहूदी, ख्रिश्चन, मुसलमान यांतील वांशिक पूर्वग्रह स्मृतीपार होत; आणि या यजमानाच्या ऐक्यपूर्ण सहृदयत्व, प्रेमळ अंतःकरण आणि परस्पराकृष्टमन यांच्या आवश्यक बंधनांव्यतिरिक्त, सर्व कृत्रिम रूढी येथे प्रतिबंधित आणि निषिद्ध होत. हे जणू राजा ऑर्थर आणि त्याचे गोलमेज अशासारखे होते...

तथापि हे राजे पुरुषांसमवेत स्त्रियांनाही शूरवीराप्रमाणे सम्मानित करीत आणि एकत्रित आलेल्या सर्वांना शस्त्राएवजी प्रभावी शब्दांसोबत सक्षम करून परत पाठवी.'

त्यांचा बराचसा वेळ दुःखीकष्टी व आजारी लोकांच्या घरी जाऊन त्यांना भेटण्यात जाई, जेथे अत्यंत गरीब लोकांच्या झोपडीत या गुरु-स्वामी पेक्षा दुसऱ्या कोणाचेही अधिक उत्साहाने स्वागत होत नव्हते. अक्काला येऊन गेलेला एक यात्रिक लिहितो:

'दर शुक्रवारी सकाळी अब्दुल-बहांची गोरगरिबांना सहाय्य करण्याची परंपरा आहे. आधीच तुटपुंज्या असलेल्या त्यांच्या धान्य साठ्यातून ते मदत मागायला येणारे जे गरजू येत, त्या प्रत्येकाला थोडेथोडे देत. अब्दुल-बहांच्या घरापुढील मोकळ्या जागेवर, शुक्रवारी सकाळी जवळपास शंभर एक लोक ओळीत उभे किंवा बसलेले असत. त्या लोकांच्या परिस्थितीचे वर्णन करणेच शक्य नाही. त्यात पुरुष, स्त्रिया, मुले सर्व असत. दरिद्री, दयनीय, हताश, अर्धनग्न, बरेच अपंग आणि आंधळे, खरोखरच संपूर्णपणे गरीब असे लोक आशाळभूतपणे अब्दुल-बहा दारातून येईल याची वाट बघत असलेले असत. अब्दुल-बहा दारातून येत आणि एकेकापुढे ते जात; काहींशी उत्साहाचा, सहानुभूतीचा एखादा शब्द बोलण्यासाठी थांबत आणि समुत्सुकपणे पुढे पसरलेल्या हातावर लहान नाणी टाकीत; एखाद्या बालकाच्या चेहऱ्यास प्रेमळपणे स्पर्श करीत, एखाद्या वृद्धाचा हात हाती घेत जिने त्यांच्या वस्त्राचे टोक पकडून त्यांना अडवले, एखाद्या दृष्टीशून्य म्हातान्यासोबत दिव्य प्रकाशाचे दोन शब्द बोलून, जे फारच अशक्त असल्यामुळे तेथवर आले नाही त्यांची चौकशी करून त्यांना प्रेमाचा व उद्धाराचा निरोप व थोडेफार त्यांच्या जवळचे अन्न पाठवीत.'

अब्दुल-बहांच्या वैयक्तिक गरजा फार थोड्या होत्या. ते रात्री उशिरापर्यंत काम करीत व सकाळी लवकर उठत. दिवसातून दोनदा जेवण त्यांच्यासाठी पुरे होते आणि त्यांचा पोशाख अगदी साधा आणि स्वस्त कापडाचा असे. इतर लोक दारिद्र्यात राहत असताना, विलासात राहणे त्यांना सहन होत नव्हते. मुले, फुले व निसर्गाच्या सौंदर्याची त्यांना फार आवड होती.

अक्कातील त्यांच्या जीवनक्रमात 'पुष्पसत्कार' हे वैशिष्ट्यपूर्ण होते, कारण प्रत्येक यात्रेकरू त्यांच्यासमवेत सुगंधी स्मृती घेऊन येत. एक दुसरा अतिथी सांगतो, 'ज्यावेळी अब्दुल-बहा फुलांचा मंद सुगंध घेत त्यावेळी त्यांचा

आनंद आश्चर्यकारक असत आणि असे वाटत होते की त्या फुलांचे अत्तर त्यांना काहीतरी सांगत आहेत. जणू हे एक सुंदर सुसंवाद, एकाग्र लक्ष केंद्रित करण्याच्या प्रयत्नात मदतनीस आहे!' भेटीला आलेल्या पाहुण्यांना सुंदर सुगंधित फुले भेट म्हणून देणे त्यांना फार आवडत. एक अनुयायी अक्का तुरुंगातील अब्दुल-बहांच्या जीवनाविषयी वर्णन करतात:

'पाच दिवस आम्ही त्या तुरुंग शहराच्या भिंतींच्या आत राहिलो, जेथे अब्दुल-बहा त्या "महानतम कारावासात" कैद होते. तो शांतता, प्रेम व सेवा कार्याचा कारावास होता. मानवजातीचे कल्याण, जागतिक शांतता, अशी स्वीकृती की सृष्टीतील सर्व रहिवाशी एकाच परमेश्वराची निर्मिती आहे ज्या सर्वांना सारखे समान हक्क आहेत, याहून दुसरी आशा किंवा इच्छा तेथे नव्हती. खरोखरच, वास्तविक कारागृह, गुदमरलेले वातावरण, हृदयाच्या सर्व इच्छेपासून अलिप्तता, जागतिक परिस्थितीचे बंधन त्या दगडी भिंतींच्या बाहेर आहे, कारण अब्दुल-बहांच्या उपस्थितीत केवळ परमेश्वराच्या आत्म्याचे स्वातंत्र्य आणि शुद्ध आभा आहे. सांसारिक गोष्टींचा सर्व त्रास, कलह, चिंता किंवा काळजी तेथून हद्दपार झाल्या आहेत.'

बहुतेक लोकांना तुरुंगातील जीवन हे भयंकर आपत्ती म्हणून दिसेल, परंतु अब्दुल-बहांसाठी तुरुंगवासाची कोणतीही धास्ती नव्हती. तुरुंगात असतांना ते लिहितात, "माझ्या कारावासामुळे आणि आपत्तीमुळे दुःखी होऊ नका; कारण हे तुरुंग माझी सुंदर बाग, माझ्या भव्य निवासस्थानाचे नंदनवन आणि मानवजातीमध्ये माझ्या वर्चस्वाचे अधिपत्य आहे. या कारागृहातील आपत्ती माझ्यासाठी एक मुकुट आहे ज्यामुळे मी नीतिमान लोकांमध्ये गौरव प्राप्त करतो.... आराम, सहजता, आरोग्य, यश, सुख आणि हर्षोल्लासाच्या अवस्थेत कोणीही आनंदी होऊ शकतो; परंतु जर एखादा मनुष्य संकट, कष्ट आणि प्रचलित रोगराईवेळी आनंदी आणि समाधानी असेल तर तो त्याच्या प्रतिष्ठतेचा पुरावा आहे."

१९०८ मध्ये त्यांच्या सुटकेनंतर, जोपर्यंत ते चाळीस वर्षे कैदी म्हणून राहले होते, जेव्हा त्यांची तब्येत बरोबर नव्हती आणि त्यांचे वय जवळपास सत्तर वर्षे होते, अब्दुल-बहांनी त्यांचे पवित्र जीवनकार्य जसे की, प्रभूधर्माचा प्रसार, पत्रव्यवहार, गरीब आणि आजारी लोकांची सेवा करणे अखंडपणे सुरु ठेवले.

ऑगस्ट १९११ मध्ये त्यांनी पाश्चात्य देशांना भेटी देण्यास सुरुवात

केली जी डिसेंबर १९१३ मध्ये संपन्न झाली. पाश्चात्य देशांतील दीर्घ आणि कठोर प्रवासामुळे झालेल्या परिश्रमांमुळे त्यांचे शरीर थकून दुबळे झाले होते.

बहाई धर्मश्रद्धेच्या शत्रूंच्या आशा, जेव्हा महात्मा बाब त्यांच्या रोषाला बळी पडले, बहाउल्लाहांना त्यांच्या मूळ भूमीतून हद्दपार करून आजीवन कैदी बनवण्यात आले आणि त्यानंतर पुन्हा बहाउल्लाहांच्या निधनानंतर, उंचावल्या होत्या. तेच हे शत्रू पुन्हा एकदा अब्दुल-बहांच्या पश्चिमी प्रवासातून परत आल्यानंतर त्यांची शारीरिक दुर्बलता आणि थकवा पाहून आनंदित झाले. परंतु पुन्हा त्यांच्या आशेची निराशाच झाली. अगदी थोड्या अवधीत अब्दुल-बहा लिहू शकले की:

“निःसंशयपणे हे भौतिक शरीर आणि मानवी ऊर्जा सतत झीज सहन करण्यास असमर्थ ठरली असती ... परंतु त्या इच्छागामी ईश्वराची सहाय्यता, अशक्त आणि विनयशील अब्दुल-बहांची संरक्षक शक्ति होती! ...काहींनी असे ठामपणे सांगितले की अब्दुल-बहा या जगाला शेवटचा निरोप देण्याच्या पूर्वसंध्येला आहेत, त्यांची शारीरिक उर्जा संपली आहे, ते बरेच थकलेले आहेत आणि या गुंतागुंती त्यांच्या आयुष्याचा शेवट करेल. तथापि हे मुळीच खरे नाही. जरी करार भंग करणारे आणि दोषपूर्ण विचारसरणीच्या लोकांच्या बाह्य अंदाजानुसार, आशीर्वादित मार्गावर सेवारत असतांना क्लेशांमुळे शरीर कमकुवत झाले असेल, तरीही, त्या स्तुतिमय परमेश्वराच्या आणि आशीर्वादित सौंदर्याच्या हस्तक्षेपाने, आध्यात्मिक शक्ती पराकाष्ठेने कायाकल्प आणि सामर्थ्यवान आहे. परमेश्वराचे आभार असो की यावेळी बहाउल्लाह ह्यांच्या कृपाप्रसादाने आणि त्यांच्या आशीर्वादाने, शारीरिक ऊर्जा पूर्णपणे पुनर्संचयित केली जात आहे, स्वर्गीय आनंद प्राप्त होत आहे, सर्वोच्च आनंदमय बातमी दैदीप्यमान होत आहे आणि उत्कृष्ट आनंद ओसंडून वाहत आहे.”

जेव्हा ऑगस्ट १९१४ मध्ये युरोपियन युद्ध सुरू झाले, अब्दुल-बहा, ज्यांनी आपल्या आयुष्याची पन्नास वर्षे आधीच हद्दपारीत आणि तुरुंगवासात घालवली होती, ते पुन्हा तुर्की सरकारचे कैदी बनले. त्यांना आणि त्यांच्या अनुयायांच्या छोट्या गटाला पुन्हा तणावपूर्ण परिस्थिती, अन्नाची कमतरता, गंभीर वैयक्तिक धोका आणि अनेक गैरसोयींचा सामना करावा लागला.

युद्धाच्या वेळी अब्दुल-बहा लोकांच्या भौतिक आणि आध्यात्मिक

गरजा सांभाळणे या सेवाकार्यात व्यस्त होते. त्यांनी स्वतः तायबेरियस जवळ मोठ्या प्रमाणात शेती उत्पादन सुरु केले होते ज्यामुळे गव्हाचा मोठा पुरवठा सुरक्षित झाला होता आणि दुष्काळ टाळला गेला. हे धान्य त्यांनी केवळ बहाईनाच नव्हे तर हैफा आणि अक्कामधील सर्व धर्मांच्या शेकडो गरीबांना उदारपणे पुरवले. त्यांनी सर्वांची काळजी घेतली आणि शक्यतोपर्यंत त्यांचे दुःख कमी केले. ते शेकडो गरीब लोकांना रोज थोडी रक्कम देत असे आणि सोबतच अन्न किंवा इतर खाद्य पुरवत होते. अक्का येथील अनुयायांना आणि गरीब रहिवाशांना सांत्वन आणि मदत करण्यासाठी त्यांनी वारंवार भेटी दिल्या. अशा युद्धकाळातही त्यांनी अनुयायांसोबत रोज संवाद घातला ज्यामुळे ते सर्व या त्रासदायक वर्षामध्ये सुखी आणि निश्चल राहिले.

अब्दुल-बहा, पहिल्या विश्व युद्धादरम्यान आणि युद्ध संपल्यानंतर, इतर असंख्य क्रियाकलापांशिवाय, त्यांच्या अनुयायांना महान व प्रेरणादायी पत्रांची मालिका पाठविण्यात सक्षम राहिले. या सतत प्रेरणादायी पत्रांनी जगभरातील अनुयायांमध्ये धर्मश्रद्धेप्रती नवीन उत्साह आणि सेवेसाठी आवेश वाढला. या पत्रांच्या प्रेरणेने धर्मश्रद्धेचे कार्य वेगाने पुढे गेले आणि सर्वत्र श्रद्धावंतांनी नवीन चैतन्य आणि जोम दर्शविला.

२३ सप्टेंबर, १९१८ रोजी दुपारी ३ वाजता, हैफामधील नागरिक आनंदित झाले कारण सुमारे चोवीस तासांच्या लढाईनंतर, हैफा शहर ब्रिटीश आणि भारतीय घोडदळांनी ताब्यात घेतले आणि तुर्कीच्या राजवटीदरम्यान होणारी दहशतपूर्ण स्थिती संपवली.

ब्रिटीशांच्या कारकिर्दीच्या प्रारंभापासूनच, मोठ्या संख्येने सैनिक आणि सर्व श्रेणीतील सरकारी अधिकारी अब्दुल-बहांसोबत भेट घेऊ लागले. अब्दुल-बहांच्या हृदयस्पर्शी संभाषणांमुळे, त्यांच्या सखोल अंतर्दृष्टीमुळे, त्यांच्या सन्माननीय सौजन्याने आणि उदार आदरातिथ्याने ते सर्व मोहित झाले होते. सरकारी प्रतिनिधी त्यांच्या उदात्त चरित्रामुळे, जागतिक शांततेसाठी त्यांच्या अखंड प्रयत्नांमुळे आणि रहिवाशांच्या समृद्धीहितासाठी त्यांनी केलेल्या महान कार्यामुळे इतके प्रभावित झाले, की ब्रिटिश साम्राज्याचा नाइटहुड अब्दुल-बहांना २७ एप्रिल १९२० रोजी प्रदान करण्यात आला.

१९२० मध्ये अब्दुल-बहांचे वय जवळजवळ ७६ वर्षांचे होते तरीही त्यांचा उत्साह उल्लेखनीय होता आणि ते दररोज जवळजवळ अविश्वसनीय प्रमाणात कार्य पूर्ण करत होते. जरी ते कित्येकदा पुष्कळ थकलेले असले तरी

त्यांनी त्यांच्या शारीरिक शक्तीच्या पुनर्प्राप्तीची अद्भुत शक्ती दर्शविली आणि ज्या व्यक्तींना त्यांच्या मदतीची सर्वात जास्त गरज होती त्यांची सेवा करण्यासाठी ते नेहमीच तत्पर राहिले. त्यांचे अफाट संयम, सौम्यता, दयाळूपणा आणि युक्तीमुळे त्यांची उपस्थिती एक आशीर्वादाप्रमाणे होती. प्रत्येक रात्रीचा वेळ प्रार्थना आणि चिंतनात घालवण्याची त्यांची प्रथा होती. अगदी पहाटेपासून ते रात्रीपर्यंत, फक्त जेवणानंतर दुपारची थोडी विश्रांती वगळता, ते अनेक देशांमधून आलेली पत्रे वाचून त्यांची उत्तर देण्यास आणि सोबतच घरगुती व धर्मश्रद्धेच्या असंख्य कार्यात व्यस्त राहायचे. दुपारी त्यांना सहसा फिरायला किंवा गाडीमध्ये जातांना थोडी विश्रांती मिळत असे, परंतु तेव्हाही ते यात्रेकरूंची भेटून आध्यात्मिक बाबींवर संवाद साधायचे किंवा काही गरीबांना भेटण्याची आणि त्यांची सेवा करण्याची संधी ते काढायचे.

ते घरी परत आल्यानंतर मित्रांना त्यांच्या बैठक कक्षात बोलावत असे. दुपारच्या आणि रात्रीच्या जेवणांच्या वेळी ते अनेक यात्रेकरू आणि मित्रांचे आदरातिथ्य करायचे आणि त्यांना आनंदी आणि विनोदी कथा तसेच विविध विषयांवर मौल्यवान भाषणांनी मोहित करायचे. "माझे घर हास्य आणि आनंदाचे घर आहे," त्यांनी घोषित केले आणि खरोखरच ते तसे होते. निरनिराळ्या वंशांचे, वर्गांचे, रंगांचे, राष्ट्रांचे व धर्मांचे लोक त्यांच्या आतिथ्यशील घरी जमत आणि अत्यंत सलोख्याच्या वातावरणात एकत्र येऊन आनंदी होत. ते खरोखरच हैफा येथील छोट्या समुदायासाठीच नव्हे तर जगभरातील बहाई समुदायाचे प्रेमळ पिता होते.

अब्दुल-बहानी त्यांच्या जीवनाच्या शेवटच्या एकदोन दिवसापर्यंत, शारीरिक अशक्तपणा आणि थकवा वाढत असूनही, विविध कार्ये अवितरपणे सुरु ठेवली. शुक्रवार, २५ नोव्हेंबर, १९२१ रोजी, ते हैफा येथील मशिदीत दुपारच्या प्रार्थनेसाठी गेले आणि नेहमीप्रमाणे आपल्या स्वतःच्या हातांनी गरिबांना दानधर्म केले. दुपारच्या जेवणानंतर त्यांनी काही पत्रे लिहिली आणि विश्रांतीनंतर ते बागेत फिरले व बागवानाशी बोलले. सायंकाळी त्यांनी त्या दिवशी लग्न झालेल्या घरातील प्रिय आणि विश्वासू मदतनीसाला आशीर्वाद आणि सल्ला दिला, आणि नंतर ते त्यांच्या बैठक कक्षात मित्रांना भेटण्यासाठी गेले.

तीन दिवसांपेक्षा कमी काळानंतर, २८ नोव्हेंबर १९२१ रोजी, सकाळी सुमारे १.३० वाजता, त्यांचे इतक्या सौम्यपणे निधन झाले की, त्यांच्या दोन

मुलींना ज्या त्यांच्या बिछान्याजवळ लक्ष ठेवत होत्या, त्यांना असे वाटले की ते शाश्वत आनंदात झोपी गेले आहेत.

ही दुःखद वार्ता लगेच सर्व शहरात पसरली व दूरसंचार तारांच्या सहाय्याने जगातील सर्व कोपऱ्यापर्यंत गेली. २९ नोव्हेंबरला सकाळी त्यांचा अंत्यविधी संपन्न झाला, ज्याचे वर्णन खालीलप्रमाणे आहे:

‘हैफा शहरातच काय पण सर्व पॅलेस्टाइनमध्ये असा अंत्यविधी कुणीही पाहिला नसेल. हजारोंच्या संख्येत सर्व धर्म, भाषा व वंशांच्या लोकांचे प्रतिनिधी तेथे एकत्र जमले. त्यांची दुःखभावना प्रखर होती.

उच्च आयुक्त, सर हरबर्ट सॅम्युएल, जेरुसलेमचे राज्यपाल, फोनिशियाचे राज्यपाल, सरकारी मुख्य अधिकारी, अनेक देशांच्या दुतावासांतील राजदूत व अधिकारी, हैफामधील रहिवासी, विविध धार्मिक समुदायाचे प्रमुख, पॅलेस्टाइनमधील प्रसिध्द लोक, यहूदी, ख्रिश्चन, मुसलमान, इझ्रेस, इजिप्शियन, ग्रीक, तुर्क, कुर्द आणि अमेरिकन व युरोपियन मुळाच्या व्यक्ती, सर्व दर्जाचे स्त्रिया व पुरुष... त्यांच्या प्रियतमाच्या दुखवट्यासाठी दहा हजारांपेक्षा अधिक संख्येने, एका दुःखपूर्ण प्रसंगात जमले होते.

“ईश्वरा, हे परमेश्वरा, आमचे पिता आम्हाला सोडून गेले आहेत” असा विलाप करित होते. सर्व जमलेले लोक हळूहळू कार्मेल पर्वतावर त्या ईश्वराच्या उद्यानाकडे चढले. दोन तास पायी चालल्यानंतर ते महात्मा बाबच्या समाधी स्थळाच्या बागेत आले आणि वर्तुळाकार आकारात एकत्र जमले. मुसलमान, ख्रिश्चन, यहूदी अशा विविध धार्मिक समुदायांच्या प्रमुखांनी मृद व दुःखद स्वरांत आपले हृदय ओतून, त्या प्रियतमाला त्यांची शेवटली आदरांजली अर्पण केली. या गोंधळलेल्या आणि दुःखदायक युगात मानवजातीचा एक सुज्ञ शिक्षक आणि सुसंगत करणारा म्हणून ते अब्दुल-बहांच्या स्तुतीमध्ये इतके एकजूट झाले होते की, बहाई अनुयायांना बोलण्यासारखे काहीच उरले नाही!

मुसलमान, ख्रिश्चन, यहूदी अशा धार्मिक समुदायांच्या ९ प्रतिनिधींनी भाषणे केली, ज्यात त्यांनी अब्दुल-बहांच्या शुद्ध आणि उदात्त जीवनाबद्दल आदरपूर्वक प्रशंसा केली. यानंतर त्यांची शवपेटिका पवित्र जागी सावकाशपणे उतरवण्यात आली.’

ही भावपूर्ण श्रद्धांजली धर्म, वंश आणि भाषा यांच्या ऐक्यासाठी आयुष्यभर कष्ट करणाऱ्या व्यक्तीच्या स्मृतीला नक्कीच योग्य होती. अशी

श्रद्धांजली आणि पुरावा, की त्यांचे जीवनकार्य व्यर्थ गेले नाही. तसेच हे की बहाउल्लाह ह्यांचे आदर्श, जी त्यांची प्रेरणाच नव्हे तर जीवन होते, ते आधीच जगाला व्यापू लागले आणि पंथ आणि जातीचे अडथळे मोडू लागले ज्यामुळे शतकानुशतके मुस्लिम, ख्रिश्चन, यहूदी आणि इतर विविध गटांना एकमेकांपासून दूर केले होते आणि आज हे मानवी कुटुंब पुन्हा जीवित झाले आहे.

बहाउल्लाहांनी अनेक प्रकारे दर्शविले होते की त्यांच्या स्वर्गारोहणानंतर या धर्मकार्याचे कार्य अब्दुल-बहांनी पुढे चालवावे. बहाउल्लाहांनी त्यांच्या स्वर्गारोहणाच्या अनेक वर्षांपूर्वी, त्यांच्या 'किताब-ए-अकदस' या पवित्र धर्मग्रंथात हे अप्रत्यक्षपणे सूचित केले होते. अनेक प्रसंगी बहाउल्लाहांनी अब्दुल-बहांना "धर्मकार्याच्या करारनाम्याचे केंद्रबिंदू," "वृक्षाची एक पवित्रतम शाखा" आणि "पुराणवृक्षाच्या मुळातील एक शाखा" अशाप्रकारे संदर्भित केले होते. त्यांना सतत "गुरु-स्वामी" या पदवीने संबोधित करायचे आणि त्यांच्या सर्व कुटुंबीयांनी त्यांच्याशी आदराने वागवावे हे निश्चित केले. बहाउल्लाहांनी त्यांच्या इच्छापत्रात स्पष्टपणे नमूद केले की सर्वांनी अब्दुल-बहांकाडे वळावे, त्यांचा सल्ला घ्यावा आणि तो सल्ला पाळावा. अब्दुल-बहांनी जे कार्य त्यांच्या पित्याने त्यांचेवर सोपवले होते ते त्यांनी आज्ञाधारकपणे स्वीकारले. ते धर्मकार्याचे प्रमुख बनले आणि या धर्मपर शिकवणीचे ते अधिकृत व्याख्यक झाले.

त्यांनी हे दर्शवून दिले की आधुनिक जीवनाच्या चक्रीवादळात आणि वर्दळीत, आत्म-प्रेम आणि भौतिक समृद्धीसाठी संघर्ष जिथे सर्वत्र प्रचलित आहे, अशा जगात परमेश्वरास संपूर्ण भक्तीमय जीवनासाठी आणि ईश्वराच्या अपत्यांना सेवा देण्यासाठी मनुष्य कशाप्रकारे आपले जीवन अर्पित करू शकतो. असे जीवन, जे सर्व धर्मांच्या अवतारांनी, मानवतेच्या आध्यात्मिक आणि भौतिक जीवनासाठी आदेशित केले आहे.

एका बाजूला कसोटी आणि दुर्व्यवस्था, कुटाळगिर आणि विश्वासघात, तर दुसऱ्या बाजूला प्रेम आणि स्तुती, भक्ती आणि आदर, यांच्यात ते एकाद्या निश्चल दीपस्तंभासारखे उभे राहिले. सर्व परिस्थितीत त्यांचा समतोलपणा आणि शांतता कायमपणे खंबीर आणि अचल राहिला होता. त्यांनी धर्मश्रद्धेच्या तत्त्वांनुसार आपले जीवन समर्पित केले आणि त्यांच्या अनुयायांना असे जीवन जगण्याचे आवाहन केले. त्यांनी युद्धशील जगामध्ये

एकता आणि शांतीचा झेंडा उभारला, एका नवीन युगाचे मानक प्रस्थापित केले आणि जे व्यक्ती त्यांच्या समर्थनासाठी एकत्र येतील त्यांना आश्वासन दिले की ते नूतन दिनाच्या चैतन्याने प्रेरित होतील. हे तेच पवित्र चैतन्य आहे ज्याने भूतकाळातील अवतारांना आणि संतांना प्रेरित केले होते. हा त्या पूज्य चैतन्याचा एक नवीन प्रवाह आहे जो या नवीन काळाच्या गरजेनुसार अनुकूल आहे.

जोधपूर आणि म्हैसूर लांसर या दोन भारतीय सैनिकांचे घोडदळ हैफा (इसायेल) शहरात प्रवेश करत असतांना घेतलेला फोटो

अब्दुल-बहांविषयी काही गोष्टी

अब्दुल-बहा नेहमीच शब्दांवर नव्हे तर कृतींवर भर देत असत. त्यांनी स्वतः याचे उदाहरण घालून दिले. एका खऱ्या पुढाऱ्याप्रमाणे, त्यांनी आपल्या अनुयायांना मार्ग दाखविण्यासाठी जे कार्य त्यांनी स्वतः पूर्वी केले नसेल, तसे कार्य कधीही आपल्या अनुयायांना करण्याचे आवाहन केले नाही.

अब्दुल-बहांचे अक्कामधील जीवन म्हणजे इतर लोकांच्या हितासाठी कार्यमग्नतेने भरलेले असे जीवन होते. ते अगदी पहाटे उठत, चहा घेत आणि आपले अत्यंत आवडते असे कष्टमय कार्य सुरु करीत. कित्येकदा तर पूर्ण दिवसभर विश्रांतीही न घेता ते सायंकाळी उशीरापर्यंत आपल्या घरी परत येत नव्हते.

प्रथम ते एका मोठ्या खोलीकडे जात जी त्यांनी आपल्या घरासमोर भाड्याने घेतलेली होती. तेथे ते आलेल्या पाहुण्यांचे स्वागत करीत असत आणि अगदी दररोज मोठ्या संख्येने लोक अब्दुल-बहा यांच्याकडून सहाय्याची याचना करण्यासाठी येत असत.

उदाहरणार्थ, एखाद्या व्यक्तीस व्यवसाय सुरु करण्याची इच्छा असल्यास तो त्यांच्याकडे येऊन त्यांचा सल्ला घेत असे. दुसरा एखादा व्यक्ती एखाद्या सरकारी कामाच्या जागेसाठी ओळखपत्र मागण्यास येत असे. कधी एखादी गरीब स्त्री असे जिच्या पतीस सैनिकाने नेले असावे आणि त्यामुळे ती व तिची मुले उपासमारीत पडली असावीत. दुसरा एखादा व्यक्ती काही मुलांना किती वाईट रीतीने वागविण्यात येत आहे हे सांगण्यास येत किंवा एखाद्या स्त्रीविषयी असे सांगण्यात येई की तिचा पती किंवा भाऊ तिला मारहाण करीत होता.

अब्दुल-बहा अशा गरीब लोकांसमवेत एखादी सुयोग्य व्यक्ति न्यायालयात न्यायाधिसासमक्ष त्याचे प्रकरण सादर करण्यासाठी पाठवीत असत. सोबतच त्यांना न्याय मिळवून देण्याचीही ते खात्री करून देत असत.

त्यांना भेटणाऱ्यांमध्ये अनेक प्रतिष्ठित व्यक्ती असत जसे की राज्यपाल, धर्मपुरोहित, न्यायालयाचे अधिकारी हे कित्येकदा एकटे किंवा समूहात अब्दुल-बहांना भेटण्यास येत असत. ते त्यांना स्वादिष्ट कॉफी देत आणि नंतर चालू घडामोडी आणि बातम्यांविषयी एकत्रित चर्चा करीत. ते नेहमीच अब्दुल-बहांकडून स्पष्टीकरण, सल्ला किंवा खुलासा मिळवीत असत,

कारण त्यांना हे दिसून येई की अब्दुल-बहांमध्ये प्रेम व बुद्धिमत्ता, जाणीव व सक्रीय सहाय्य ओतप्रोत भरलेले असे. न्यायालयाचे सत्र संपल्यानंतर न्यायाधिश नेहमीच अब्दुल-बहांना भेटण्यास येत असे. ते अब्दुल-बहांना अतिशय जटील खटले स्पष्ट करून सांगत असे, त्यास माहित असे की अब्दुल-बहा त्या समस्या नेहमी न्यायपूर्वक सोडवतील.

कित्येक दिवस तर अब्दुल-बहा आपल्या स्वतःच्या कुटुंबास क्वचितच भेटत, कारण त्यांच्याकडे कोणत्या ना कोणत्या मदतीसाठी पुष्कळशा लोकांच्या झुंडीच्या झुंडी येत असत. आजारी लोक तर त्यांच्या सतत देखरेखीखाली असत. जेथे कोठे त्यांची भेट घेण्याचे ते इच्छित तेथे ते भेटण्यास जात. प्रत्येक आजारी व्यक्तीकडे ते दररोज कोणाला तरी “काय, तुम्हाला झोप आली? तुम्ही कसे आहात? काय तुम्हाला कशाची काही गरज आहे का?” असे विचारण्यासाठी पाठवीत असत. कोणाला औषधाची किंवा इतर कोणत्या गोष्टींची गरज असल्यास त्या वस्तू त्यांना पोहोचवण्याची ते खात्री करून घेत. ते कोणाविषयी किंवा कशाविषयीही कधीही निष्काळजी रहात नसत, केवळ आपल्या स्वतःची विश्रांती व आपले स्वतःचे भोजन वगळता.

कधी कधी लोक अब्दुल-बहांना त्यांच्या सेवेसाठी कृतज्ञता दर्शक मिठाई पाठवत. परंतु जी काही मिठाई, फळे व केक त्यांना मिळत असे, ते त्यांना भेटणाऱ्या आलेल्या लोकांना वाटून देण्यास घेऊन जात.

अक्कातील अरब रहिवाशी त्यांना “औदार्यस्वामी” म्हणून संबोधत असत.

अब्दुल-बहा औषधे तसेच आध्यात्मिक उपचार घेण्यावर विश्वास ठेवीत. अक्कामध्ये रुग्णालय नसल्यामुळे त्यांनी निकोलाकी बे नावाच्या एका डॉक्टरला कामावर ठेवले होते. अगदी गरीब लोकांची देखरेख ठेवण्यासाठी ते डॉक्टरला नियमित वेतन देत, आणि त्या सेवेसाठी कोणी पैसे दिले हे कोणालाही सांगू नये असे त्यांनी डॉक्टरला सांगून ठेवले होते. तरीपण गरीब लोक अब्दुल-बहांकडे नेहमीच मदतीसाठी येत असत.

उदाहरणार्थ, नाउम नावाची एक गरीब, अपंग स्त्री अब्दुल-बहांकडे पैशाची भेट मिळविण्यासाठी आठवड्यास येत असे. एके दिवशी एक व्यक्ती घाईघाईने आला आणि अब्दुल-बहांना म्हणाला, ‘या गरीब नाऊमला गोवर

(विषाणू) झाला असून प्रत्येक जण तिच्यापासून दूर रहात आहे. तेव्हा काय केले पाहिजे?’ अब्दुल-बहांनी हे एकून तिची काळजी घेण्यासाठी एक खोली भाड्याने घेतली, तेथे आपले स्वतःचे अंधरूण टाकले आणि एका स्त्रिला तिची काळजी करण्यासाठी पाठविले. डॉक्टरला बोलावले आणि तिच्यासाठी जेवण व जे काही आवश्यक असेल त्याची व्यवस्था केली. तिच्यावर सर्व प्रकारे लक्ष ठेवण्यात येत आहे की नाही, हे पाहण्यासाठी ते स्वतः जात. जेव्हा अखेरीस ती स्त्री अगदी शांतमय आणि आरामदायक अवस्थेत मरण पावली, तेव्हा त्यांनी तिच्या शेवटच्या संस्काराची व्यवस्था केली आणि हा सर्व खर्च स्वतःच केला.

लुआ गेटसिंगर, अगदी सुरुवातीच्या अमेरिकेतील महिला बहाई अनुयायांपैकी एक होती. ती अक्का येथील आपला अनुभव सांगते. एकदा अब्दुल-बहांना भेटण्यासाठी तिने त्या तुरुंगनगरीची (अक्का) यात्रा केली. एके दिवशी ती त्यांच्याबरोबर असतांना अब्दुल-बहांनी तिला सांगितले की त्या दिवशी त्यांना इतके काम होते की एक अतिशय आजारी व गरीब मित्रास भेटणे त्यांना शक्य नव्हते. तेव्हा लुआने त्या मित्राची भेट घ्यावी अशी इच्छा त्यांनी प्रकट केली.

ते म्हणाले, “त्या मित्रासाठी जेवण घेऊन जा आणि त्याची मी जशी काळजी घेत आलो आहे, तशीच तुम्हीही घ्या.” त्या व्यक्तीचा ठावठिकाणा त्यांनी तिला सांगितला. अब्दुल-बहा आपल्या स्वतःच्या कामांपैकी काही काम करण्यासाठी तिच्यावर इतका विश्वास ठेवतात, यामुळे आनंदीत होऊन अभिमानाने लुआ निघाली.

लुआ तेथे गेली, परंतु लगेचच ती परतली. ती खिन्न मनाने उद्गारली, ‘स्वामी, खचितच तुम्ही कल्पना करू शकत नाही की किती अत्यंत वाईट ठिकाणी तुम्ही मला पाठविले! तेथील दुर्गंधीने भरलेल्या घाणेरड्या खोल्या, तो व्यक्ती व त्याचे घर, त्याची अत्यंत खालावलेली परिस्थिती त्यामुळे जवळ जवळ मी तर मूर्च्छितच पडले. एखाद्या भीतीदायक संसर्गजन्य रोगाने मला संक्रमित होण्यापूर्वीच मी तेथून पळ काढला.’

अब्दुल-बहांनी तिच्याकडे अत्यंत खेदाने परंतु एखाद्या खंबीर पित्याप्रमाणे पाहिले आणि म्हणाले: “जर तुला ईश्वराची सेवा करावयाची असेल, तर तू तुझ्या सहबांधवाची सेवा केली पाहिजे, कारण त्याच्यामध्ये तू

ईश्वराची प्रतिमा व त्याचे साम्य पहावे.” नंतर त्यांनी तिला त्या माणसाच्या घरी परत जाण्यास सांगितले व म्हणाले, “ते घर घाणेरडे असेल तर तुम्ही ते स्वच्छ केले पाहिजे, जर हा तुमचा भाऊ स्वच्छ नसेल तर तुम्ही त्याचे स्नान करावे; जर त्याला भूक लागली असेल तर त्याला जेवण दिले पाहिजे. हे सर्व होईपर्यंत परत येऊ नका. कित्येकदा अब्दुल-बहांनी त्या व्यक्तीसाठी हे कार्य केले आहे, मग काय एकदा तरी तुम्ही त्याची सेवा करू शकत नाही का?” अशाप्रकारे अब्दुल-बहांनी लुआला आपल्या सहबांधवांची सेवा करण्यास शिकविले.

ज्यावेळी कित्येकदा अब्दुल-बहांचे कुटुंब रात्री एकत्रित जेवणासाठी बसत असे आणि त्याचवेळी जर कोणीतरी अभागी व्यक्ती भुकेने व्याकूळ असल्याची बातमी त्यांना मिळाली असत, तेव्हा लगेच कोणताही आक्षेप न घेता, ते कुटुंब आपले स्वतःचे जेवण एका टोपलीत भरून त्या आपदग्रस्त कुटुंबाला देत असत. अशा वेळी अब्दुल-बहा अत्यंत आनंदित होऊन म्हणत, “आपल्यासाठी काहीच बिघडत नाही. आपण गेल्या रात्री जेवण केले होते, आणि उद्या पुनः आपणास जेवण मिळेल.”

अक्का येथील तुरूंगवासाच्या कालावधीत अब्दुल-बहा कित्येकदा ज्यांना अंधरूपण नसे त्यांना आपले अंधरूपण देऊन टाकीत आणि ते नेहमीच एकापेक्षा अधिक कोट जवळ ठेवण्याचा नकार करीत असत. ते म्हणत, “मी दोन कोट कशासाठी बाळगले पाहिजेत जेव्हा कित्येक लोक असे आहेत ज्यांच्याजवळ एक देखील कोट नाही?”

अब्दुल-बहांना एके दिवशी अक्काच्या राज्यपालांना भेटण्यास जायचे होते तेव्हा अब्दुल-बहांच्या पत्नीला वाटले की एवढ्या महत्वाच्या भेटीस जाताना हा जुना कोट तितकासा चांगला दिसणार नाही. तेव्हा अब्दुल-बहांसाठी एक अधिक चांगला असा नवा कोट असावा अशी तिला फार इच्छा झाली, परंतु जोपर्यंत कोट स्वच्छ असे तोपर्यंत त्यांनी अंगावर काय घातले आहे, हे अब्दुल-बहांच्या लक्षात कधी येत नसे. काय केले पाहिजे याची तिला विवंचना पडली.

अखेरीस तिने ठरविले की त्यांच्यासाठी एक नवा कोट शिवून घ्यावा

आणि भेटीस जाण्याच्या दिवशी सकाळी जुन्या ऐवजी नवा कोट घालण्यास द्यावा. तिला असे वाटले की त्यांना हा फरक कधीच ओळखता येणार नाही. म्हणून तिने एक उत्तम व काहीसा भारी किंमतीचा कोट बनवून आणण्यास शिंप्यास सांगितले आणि तो नवा कोट तिने त्या ठिकाणी असा ठेवला की अब्दुल-बहांना तो जुन्या कोटा ऐवजी निश्चितच सापडावा.

परंतु अब्दुल-बहा कपडे घालण्याची तयारी करू लागले तेव्हा काही तरी चुकल्यासारखे त्यांना लगेच वाटले म्हणून त्यांनी घरात सर्वत्र शोधाशोध सुरू केली. त्यांनी विचारले, "माझा कोट कोठे आहे? कोठे आहे माझा कोट? कोणी तरी येथे माझ्यासाठी एक कोट ठेवला, पण तो माझा नाही!"

तेव्हा त्यांच्या पत्नीने जे काही घडले होते, ते समजावण्याचा प्रयत्न केला, परंतु अब्दुल-बहा जे नेहमीच स्वतःचा विचार करण्याआधी इतरांचा विचार करीत असत, म्हणाले: "परंतु याचा विचार करा! ह्या नव्या कोटाच्या किंमतीमध्ये मी नेहमी जसा कोट घालतो तसे पाच कोट तुम्ही खरेदी करू शकता आणि तुम्हाला असे वाटत आहे की, जो कोट मी वापरणार आहे त्यावर इतका अधिक पैसा मी खर्च करावा? मला एखादा नवीन कोट पाहिजे असे तुम्हाला वाटत असेल तर तेही ठीक आहे परंतु हा कोट परत करा व त्याच्या किंमतीत मी नेहमी जसा वापरतो तशा प्रकारचे पाच कोट माझ्यासाठी शिवून घ्या. नंतर तुम्ही हे पहाल की माझ्या स्वतःसाठीच केवळ एक नवा कोट असणार नाही तर इतरांना देऊन टाकण्यासाठी माझ्याजवळ आणखी चार कोट देखील असतील."

अक्कामधील काही राज्यपाल अब्दुल-बहांबरोबर अत्यंत सहृदयतेने वागत, परंतु इतर काही जण त्यांच्या मित्रांचे म्हणणे ऐकण्याऐवजी त्यांच्या शत्रूंच्याच गोष्टी ऐकून अतिशय क्रूर वागणूक करीत. उदाहरणार्थ एक प्रसंगी अब्दुल-बहांच्या काही शत्रूंनी अशी अफवा पसरवली की अब्दुल-बहा अक्का सोडून हैफा शहरात गेले आहेत आणि आपल्या मित्रांच्या मदतीने ते कार्मेल पर्वतावर एक मजबूत किल्ला बांधित आहेत. अगदी लवकरच ते संपूर्ण पॅलेस्टाईन व सीरिया ताब्यात घेतील आणि तुर्की सरकारचा पाडाव करतील.

हे खरे होते की अब्दुल-बहांनी आपल्या कुटुंबासह हवापालट करण्यासाठी हैफाकडे प्रस्थान केले होते. आणि हे ही खरे होते की सर्व राष्ट्रांतील अनेक नागरिक त्यांचे मित्र होते. परंतु ते जे तथाकथित किल्ला

बांधीत होते, ती प्रत्यक्षात महात्मा बाब यांची पवित्र समाधि होती. तथापि राज्यपालाने त्यांच्या शत्रूंनी सांगितलेल्या गोष्टींवर विश्वास ठेवला आणि अब्दुल-बहांना आपल्या कुटुंबास पुन्हा एकदा अक्काला परत येण्यास भाग पाडले.

एके प्रसंगी वैरभाव बाळगणाऱ्या व बहाईंचा द्वेष करणाऱ्या राज्यपालाने बहाईंची दुकाने ताब्यात घेऊन त्यांच्यासाठी उपजीविकेचे काहीच साधन त्यांच्याजवळ न ठेवण्याचा निर्णय घेतला. यासाठी त्याने पोलिसांना असा हुकूम दिला की, 'बहाईंच्या मालकीची पंधरा दुकाने आहेत: उद्या अगदीच पहाटे जा, त्यांना कुलुपे ठोका, आणि मला चाव्या आणून द्या.'

त्याच दिवशी सायंकाळी अब्दुल-बहांनी बहाईंना बोलावून सांगितले, 'उद्या आपली दुकाने उघडू नका, वाट बघा आणि जे काही ईश्वर आपणासाठी पाठविणार आहे ते पहा.'

दुसऱ्या दिवशी सकाळी राज्यपाल चाव्यांसाठी वाट पाहत राहिला. पोलिसांनी त्याच्याकडे येऊन सांगितले की दुकाने बंदच राहिली होती. तेव्हा राज्यपालाने पोलिसांना असे सांगून पुनः पाठविले: 'ती दुकाने आता उघडली आहेत काय ते पहा.' पोलिसांनी परत येऊन सांगितले की दुकाने तेव्हाही बंदच होती. त्यांनी सारखी वाट पाहिली. दहा वाजले तरी दुकाने उघडली नव्हती. सामान्यतः ही दुकाने व्यापारासाठी सकाळी सात वाजताच उघडत असत. तथापि राज्यपालास वाटले केव्हा ना केव्हा तरी दुकाने उघडतील म्हणून तो वाटच पहात राहिला.

ह्या अवधीत त्या गावातील वरिष्ठ धर्मगुरू राज्यपालाकडे आला. राज्यपालाने विचारले: 'तुम्ही कसे आहात?' धर्मगुरूने उत्तर दिले. 'अगदी ठीक आहे. परंतु दमास्कसहून माझ्याकडे टेलिग्रामद्वारे एक संदेश आला आहे व त्यामुळे मी दुःखी झालो आहे.'

राज्यपालाने टेलिग्राम घेतला व त्यातील बातमी पाहून त्याला धक्काच बसला. ही बातमी केंद्र सरकारकडून मिळाली होती, त्यात म्हटले होते की, राज्यपालास त्याच्या पदावरून काढून टाकण्यात आले असून त्याला पोलिसांनी ताबडतोब दमास्कसला पोहचविले पाहिजे.

अब्दुल-बहांनी त्या राज्यपालाविषयी बातमी ऐकली तेव्हा ते त्यास भेटण्यास गेले आणि म्हणाले, "यामुळे तुम्ही दुःखी होऊ नये, कारण ह्या जगात प्रत्येक गोष्ट बदलत असते. काय मी आपल्यासाठी काही करू

शकतो?"

त्यांच्या या भेटीने व सेवेच्या वृत्तीने राज्यपाल आश्चर्यचकित झाला व त्यांचे आभार मानून तो म्हणाला: 'आता मला माझ्या प्रिय आप्तेष्टांपासून दूर नेण्यात येत आहे, तेव्हा त्यांचा सांभाळ करणारे कोणी असणार नाही. माझे प्रिय कुटुंब दुःखी, एकाकी व असहाय्य होईल. त्यांच्या अडचणीत त्यांना कोणी सहाय्य करणारा किंवा सल्ला देणारा त्यांच्याजवळ असणार नाही.'

अब्दुल-बहा म्हणाले: "दुःखी होऊ नका आणि मला सांगा की तुमच्या कुटुंबाने कोठे यावे असे तुम्ही इच्छिता?"

त्याने म्हटले, 'ते माझ्यामागे दमास्कसला येऊ शकले तर बर होईल.'

"माझ्यावर आता विश्वास ठेवा", अब्दुल-बहा म्हणाले, "आणि तुम्ही निश्चित असा; मी अतिशय विशेष काळजी घेऊन तुमची पत्नी व मुले यांना दमास्कसला पाठवून देईन. तुम्ही स्वतः पोहचल्यानंतर थोड्याच वेळात त्यांना तेथे पहाल."

आणि याप्रमाणे झाले. ते कुटुंब दमास्कसला पोहोचल्यानंतर राज्यपाल अतिशय हर्षित झाला. ज्या रक्षकाने त्यांना नेऊन सोडले त्यास राज्यपालाने प्रवासासाठी किती खर्च झाला हे विचारले, तेव्हा रक्षकाने उत्तर दिले, 'ते काही नाही. मी अब्दुल-बहांची केवळ आज्ञा पाळित आहे.'

नंतर त्या राज्यपालाने त्या रक्षकास स्वतःसाठी भेट देण्याची इच्छा केली, परंतु त्याने म्हटले: 'मला कोणतेही पारितोषिक नको. मी केवळ माझ्या अब्दुल-बहांची आज्ञा पाळित आहे. मी काहीही स्वीकारू शकत नाही.'

राज्यपालाने त्याला काही भोजन घ्यावे व रात्रीचा विसावा घ्यावा म्हणून निमंत्रण दिले, तेव्हा तो रक्षक म्हणाला: 'मी येथून लगेच परत निघावे अशी अब्दुल-बहांची आज्ञा असून मी तिचे पालन करीन.'

'तर मग कृपया अब्दुल-बहांसाठी माझे एक पत्र घेऊन जा.' राज्यपालाने असा आग्रह करून खालील प्रमाणे पत्र लिहिले. 'अहो, अब्दुल-बहा! मी प्रार्थना करतो की तुम्ही मला क्षमा करा. मला हे समजले नाही. मी तुम्हाला समजू शकलो नाही. मी तुमच्यासाठी घोर दुष्कर्म केले आहेत तथापि तुम्ही थोर चांगुलपणाने मला पारितोषिक दिले आहे.'

प्रथम जागतिक महायुद्ध सुरु होण्याच्या फार पूर्वी अब्दुल-बहांनी पवित्र भूमीतील बहाईना असे सांगितले की त्यांनी कठीण परिस्थितीला तोंड देण्यास सदैव तत्पर राहिले पाहिजे. त्यांनी शेती कसे करायचे हे दाखविले आणि सोबतच धान्य खराब होऊ नये म्हणून ते भूमिगत खळग्यात कसे साठवावे हे त्यांनी शिकविले.

महायुद्धाच्या कालावधीत पॅलेस्टाईन हा देश, इतर देशांपासून वेगळा पडला होता, आणि तेव्हा लोकांना अन्न मिळेनासे झाले होते. पॅलेस्टाईन मधील कित्येक गरीब लोक भुकेने व्याकुळ झाले तर कित्येक लोग मरण पावले. तथापि जे रहिवासी अक्का व हैफा यांच्याभोवती राहिले त्यांचा बचाव अब्दुल-बहांनी केला कारण ज्यांच्या जवळ काहीच नव्हते अशा इतर लोकांना सहाय्य करण्याइतके पुरेसे धान्य त्यांच्याकडे व बहाईच्या जवळ होते.

जवळपास राहणारे सर्व लोक धान्याचा आपला वाटा मिळविण्यास अब्दुल-बहांकडे येत असत आणि ज्याप्रमाणे सैन्यातील सैनिकांना पुरवठा करण्यात यावा तसे ते त्यांना देऊन टाकीत. याप्रमाणे १९१४ ते १९१८ या अवधीत त्या देशातील हजारो लोकांचा मृत्युमुखी पडण्यापासून बचाव झाला.

मानवमात्रांसाठी अब्दुल-बहांची दिलेली निःस्वार्थ सेवा ब्रिटीश सरकारने उपेक्षिली नाही. दि. २७ एप्रिल १९२० रोजी ब्रिटीश सरकारने हैफा या शहरात त्यांना "सर" ही पदवी बहाल केली आणि अब्दुल-बहांना स्वतःसाठी हा बहुमान घेण्याची गोडी नसली तरी सरकारच्या संतोषासाठी हा बहुमान स्वीकारण्याचे त्यांनी मान्य केले. तथापि त्या महान प्रसंगाच्या दिवशी देखील ते आपल्या सेवाकार्यात अधिक तन्मय होते. ती घटना खालीलप्रमाणे घडली:

जेरुसलेममधील ब्रिटीश साम्राज्याचे प्रतिनिधी तसेच शासकीय अधिकारी वर्ग, ज्यांच्या हृदयात अब्दुल-बहांच्या सेवापूर्ण निःस्वार्थ जीवनामुळे प्रेम व आदर निर्माण झाला होता, ते सर्व त्यांच्या सन्मानार्थ उत्सुकतेने जमले होते. त्यांनी या समारंभास अब्दुल-बहांना आणण्यासाठी त्यांच्या घरी एक मोठी शासकीय मोटरकार पाठविली. परंतु ही मोटरकार जेव्हा त्यांना घ्यायला आली तेव्हा ते कोठेच सापडेनासे झाले. त्यांना शोधण्यासाठी लोकांना चोहीकडे पाठविण्यात आले. अचानक अनपेक्षित मार्गाने ते पूर्णपणे एकटे आपल्या साध्या परंतु उदात्त थाटात चालत येतांना दिसले.

इस्फांदियार हा अब्दुल-बहांचा एक विश्वासू सेवक व गाडीवान त्यांच्या बाजूला उभा होता. जेथे कोठे त्यांना जाण्याची इच्छा असे, तेथे त्यांना घेऊन जाणे हा त्याच्या जीवनातील कित्येक वर्षांपासूनचा आनंद होता. अब्दुल-बहांना नेण्यासाठी आणलेली ती सुंदर मोटरकार इस्फांदियारने पाहिली तेव्हा तो अतिशय खिन्न दिसला आणि त्याला वाटले, 'आता यापुढे माझी अधिक आवश्यकता राहणार नाही!'

परंतु अब्दुल-बहांच्या दृष्टीतून काहीही सुटत नसे. ज्यावेळी त्यांनी आपल्या प्रिय सेवकाच्या चेहऱ्यावरचे दुःख पाहिले तेव्हा त्यांनी नेहमीप्रमाणे इस्फांदियारला गाडीस घोडा जुंपण्याचे सुचविले आणि इस्फांदियार त्यांची आज्ञा पाळण्यासाठी लगेच धावून गेला. घोडागाडीत वाहकाच्या जागेवर आनंदाने बसलेला इस्फांदियार गाडी घेऊन येतांना दिसला. जितक्या काळासाठी त्याची गरज असल्याचे त्याला माहित होते तोपर्यंत तो आनंदी राहिला.

ते राज्यपालाच्या उद्यानापर्यंत आले जेथे सर्व अधिकारी त्यांची वाट पहात होते. तेव्हा बाजूच्या प्रवेशद्वारातून घेऊन जाण्याचे त्यांनी इस्फांदियारला सुचविले कारण मोठ्या समारंभाचे मध्यबिंदू असावे हे ते इच्छित नव्हते. त्या दिवशी, त्यांना "सर अब्बास एफेंदी" ही पदवी बहाल केली गेली तथापि ही पदवी अब्दुल-बहांनी कधीच उपयोगात आणली नाही. ते नेहमी "गुरु-स्वामी" किंवा "अब्दुल-बहा" म्हणूनच साधारीतीने सुपरिचित राहले.

कोणत्याही व्यक्तीला अतिशय आनंदित करणारी कोणती गोष्ट असेल तर ती म्हणजे अब्दुल-बहांची सोबत. तसेच यामुळे कोणासही अधिक चांगली व्यक्ती बनण्यास सहाय्य मिळत असे. अवकास यात्रेकरू म्हणून गेलेल्या एका महिलेस असे जाणवले की त्यांच्या सहवासाने ती इतर मानवप्राण्यांवर प्रेम करण्याशिवाय अन्य काहीही करू शकणार नव्हती. तरीपण एका दुपारी, जेव्हा ती पवित्र भूमीत दोन मैत्रिणींसह आपल्या खोलीत असतांना, ती दुसऱ्या एका मैत्रिणीविषयी मन दुखेल अशाप्रकारे बोलली.

ते एकत्र बसले असतांना, अब्दुल-बहा गरीब व आजारी लोकांना भेटून परत आले. लगेच त्यांनी ज्याने निष्ठुर शब्द ऐकले होते अशा लोकांपैकी एकास बोलावले. ते म्हणाले की त्यांनी ऐकले आहे की कोणीतरी दुसऱ्या व्यक्तिविषयी मन दुखवेल असे बोलले आहेत. त्यांनी सांगितले की बहाईनी एकमेकावर प्रेम

न करणे किंवा कोणत्याही व्यक्तीविरोधात बोलणे यामुळे त्यांना दुःख झाले होते. त्यांनी असेही सांगितले की याविषयी वाच्यता करू नका तर केवळ प्रार्थना करा.

थोड्याच वेळाने सर्वजण रात्रीच्या जेवणास गेले. त्या अशिष्ट मैत्रिणीस जी काही असभ्यपणाने बोलली होती याची जाणीव तोपर्यंत झाली नाही जोपर्यंत दयाळूपणा व सभ्यता यांचे मूर्तिमंत स्वरूप असणाऱ्या अब्दुल-बहांवर तिची दृष्टि पडली नाही. त्यांच्या प्रेमळ दृष्टींनी तिच्याशी जणू संभाषण केले होते. तिला अचानक कळले की तिने चूक केली होती ज्यामुळे तिच्या डोळ्यांतून अश्रू उंचबळून आले. थोड्या वेळाकरिता अब्दुल-बहांनी तिच्याकडे लक्ष दिले नाही. रात्रीचे जेवण चालू राहिले आणि ती आपण केलेल्या गोष्टींवर रडत राहली.

काही क्षणानंतर अब्दुल-बहांनी तिच्याकडे वळून स्मित केले आणि तिचे नाव कित्येकदा घेतले, जणू काय ते तिला बोलावीत आहेत. एका क्षणात ती महिला अत्यानंदाने भारावली होती. तिच्या मनात तिला खात्री झाली की अब्दुल-बहांनी क्षमा केली असावी आणि इतरांशी अधिक प्रेमाने वागण्यास ते तिला सहाय्य करतील.

प्रत्येक व्यक्तीला जे काही पाहिजे ते त्याने न सांगताही अब्दुल-बहा जाणत असल्याचे वाटत असे.

एके दिवशी सायंकाळच्या भोजनाप्रसंगी टेबलाजवळ त्यांच्या बाजूला एक महिला त्यांच्या बुद्धिमत्तेचे शब्द ऐकत बसली होती. तिच्या अगदी समोरच असलेल्या पाण्याच्या ग्लासकडे तिने पाहिले व विचार केला. 'अहाहा! किती बरे होईल जर अब्दुल-बहा माझे हृदय प्राप्य करतील आणि त्यास सर्व ऐहिक आकांक्षापासून रिकामे करतील, ज्याप्रमाणे हा ग्लास कोणी तरी घेईल व तो रिकामा करेल आणि त्यास दैवी प्रेम व जाणीवेने भरून टाकतील.'

तिचा हा विचार केवळ एक क्षणभंगुर होता, परंतु जणू काय अब्दुल-बहांनी तिचा विचार अंतःकरणाने वाचीत असल्याचे वाटले. ते आपल्या भाषणाच्या ओघात होते, तरी ते थोडा वेळ थांबले आणि आपल्या मदतनिसास पर्शियन भाषेत काही तरी सांगू लागले आणि त्यानंतर त्यांनी आपले संभाषण सुरु ठेवले.

थोड्याच वेळात तो मदतनिस हळुवारपणे त्या महिलेच्या बैठकीजवळ

आला, आणि टेबलवरून तिचा ग्लास नेऊन रिकामा केला व तिच्यासमोर परत आणून ठेवला.

अब्दुल-बहा आपले बोलणे सुरु ठेवत, त्यांनी टेबलावरून पाण्याचे भांडे उचलले आणि आपल्या अत्यंत सहज स्वभावानुसार तो पुढे करून त्या महिलेचा रिकामा ग्लास हळूहळू पूर्णपणे भरून टाकला. त्यांनी जे काही केले ते कोणाच्याच लक्षात आले नव्हते आणि ते केवळ त्या महिलेशिवाय कोणीच समजू शकले नाही. तिने अब्दुल-बहा काय करीत होते हे ओळखले आणि तिचे हृदय अत्यंत आनंदाने भारावून गेले. तिला हे समजले की उपस्थित असणाऱ्या प्रत्येकाचे व्यक्तिगत विचार व आकांक्षा म्हणजे अब्दुल-बहांसाठी उघडे पुस्तक असे आणि त्यांच्या प्रेमात सर्वांचाच समावेश असे.

अब्दुल-बहा, तसेच बहाउल्लाह व महात्मा बाब यांच्यात चमत्कार करण्याचे सामर्थ्य होते, प्रामुख्याने आज्ञाऱ्यांना बरे करणे. तथापि बहाई अनुयायी अशा चमत्काराविषयी सांगून आपला धर्म प्रसारण करीत नसतात. केवळ स्वारस्याकरिता आम्ही चमत्काराविषयी एक कथा येथे सांगतो आहे:

गोष्ट आहे इ. स. १९१६ च्या अगदी प्रारंभीची जेव्हा एके दिवशी अब्दुल-बहा अक्काहून नाझारेथकडे प्रवास करीत होते. अब्दुल-बहा थकलेले होते म्हणून एक छोट्या खेड्यातील ग्राम प्रमुखाच्या घरी ते थांबले. तेथे जेवण आणि अल्प विश्रांतीनंतर अब्दुल-बहा ग्राम प्रमुख आणि त्याठिकाणचे जे प्रतिष्ठित लोक त्यांना भेटण्यास जमले होते, त्यांच्यासोबत संभाषण करून गांवातील कित्येक समस्या व अडीअडचणी यांच्यावर उपयुक्त सल्ला दिला. ग्राम प्रमुखाने त्यांनी दिलेल्या बहुमोल सल्ल्याबद्दल त्यांचे आभार मानले आणि तो म्हणाला, 'आपली भेट ह्या गावातील सर्व लोकांसाठी स्वर्गीय कृपाप्रसाद व सहाय्य मिळवून देईल. आता आपणास मला आणखी एक विनंती करावयाची आहे.'

अब्दुल-बहांनी विचारले, "काय आहे तुमची विनंती? माझ्यामध्ये क्षमता असल्यास ती मान्य करण्यात मला आनंदच होईल." ग्राम प्रमुख म्हणाला, 'मला केवळ एकच चौदा वर्षांची मुलगी आहे जिला दोन वर्षांपासून क्षयरोग आहे. सर्व डॉक्टरांनी मला सांगितले की ती कधीच बरी होणार नाही. ईश्वराने आम्हास दुसरे मूल दिले नाही. माझ्या मुलीच्या आरोग्यासाठी आपणासारखी पुण्यपावन विभूती प्रार्थना करतील तर मला वाटते तिला नवे

जीवन प्रदान होईल. आम्हाला खात्री आहे की तुमच्या प्रार्थना ईश्वराकडे मान्य होतात आणि आम्ही जाणतो की अब्दुल-बहांच्या कृपा प्रसादाचा वर्षाव कोणी पात्र असो वा नसो, सर्वांवर सारख्या प्रमाणात पडतो.' त्याक्षणी तो ग्राम प्रमुख रडू लागला.

अब्दुल-बहा लगेच आपल्या बैठकीवरून उठले आणि त्यांनी विचारले "कोठे आहे तुमची मुलगी?" ग्राम प्रमुखाने उत्तर दिले, 'ती बाजूच्या खोलीत आहे.' जमीनीवर अंथरुणात पडलेल्या त्या मुलीला अब्दुल-बहांनी पाहिले. अब्दुल-बहा अंथरुणाजवळ गेले व तिच्या जवळ बसले आणि तो लहानसा कोमल हात आपल्या हातात घेतला व नाडी तपासली. त्या मुलीचा ज्वर फारच तीव्र होता आणि ती थोडीही उसंत न घेता सारखी खोकत होती आणि तिला रक्ताची थुंकी येत होती. ती केवळ कातडी व हाडांचा सागांडा याप्रमाणे बनली असून पूर्णपणे असहाय्य होती. अब्दुल-बहांनी त्या मुलीच्या कपाळावर आपला कृपामय वरदहस्त ठेऊन तिला कुरवाळले आणि त्यांनी एक कप चहा आणण्यास सांगितले. चहा आणल्यानंतर अब्दुल-बहांनी त्यातील थोडा चहा घेतला व सुमारे पाच मिनिटे प्रार्थना केल्यानंतर त्यांनी बाकीचा चहा चमचाने हळुहळु मुलीच्या मुखात घातला. दोनदा त्यांनी आपले हात तिच्या कपाळावर ठेवले आणि पुन्हा एकदा सुमारे दहा मिनिटे प्रार्थना केली.

हे सर्व झाल्यावर ते मुलीच्या आई वडिलांकडे वळून मोठ्या आवाजात महान अधिकारवाणीने म्हणाले, "ही खात्री बाळगा की तुमच्या मुलीस परमेश्वर पूर्ण स्वास्थ्य प्रदान करील. दुःखी होऊ नका किंवा विलाप व आक्रोशही करू नका आणि पूर्ण आत्मविश्वासाने तिची शुश्रूषा करा. लवकरच तिला संपूर्ण आरोग्य लाभेल." नंतर त्यांनी ग्राम प्रमुख व त्यांच्या अतिथींचा निरोप घेऊन गाडीत बसले.

त्या रात्री त्या मुलीला पुष्कळ घाम आला आणि हळूहळू तिचा ज्वर उतरत गेला. त्या खेड्यातील ग्राम प्रमुखाच्या शब्दानुसार दोन महिन्यातच त्याची मुलगी संपूर्णपणे बरी झाली आणि इ. स. १९२२ मध्ये अक्काच्या एका शासकीय अधिकाऱ्याशी तिचे लग्न झाले व ती तीन सुदृढ मुलांची आई झाली. त्या मुलीच्या वडिलाने ही गोष्ट अक्का, हैफा व नाझारेथ मध्ये कित्येकदा सांगितली आणि तो नेहमीच असे सांगून या गोष्टीचा शेवट करीत, 'माझी मुलगी परमपावन अब्दुल-बहांनी मला परत दिली.'

अब्दुल-बहा मृत्युनंतरच्या जीवनाविषयी कित्येकदा सांत्वनपर शब्द सांगत असत. अक्कामधील एका महिलेने अब्दुल-बहा व तिची लहान मुलगी यांच्याविषयी अशी एक गोष्ट सांगितली.

तिची मुलगी आजारी असतांना, तिला भेटण्यासाठी अब्दुल-बहा आले आणि त्यांनी दोन गुलाबाची फुले त्या लहान मुलीला दिली आणि नंतर त्या महिलेकडे वळून ते प्रेमळ आवाजात म्हणाले, "तुम्ही धीर धरला पाहिजे." त्या दिवशी सांयकाळी ते मूल निवर्तले आणि जेव्हा त्या मुलीच्या आईने अब्दुल-बहांना याचे कारण विचारले, तेव्हा ते म्हणाले:

"परमेश्वराचे एक उद्यान आहे ज्यात वाढणारी वृक्षे म्हणजे मानवी प्राणी होत. आपला स्वर्गीय पिता एक माळी आहे आणि जेव्हा तो माळी एखाद्या लहान रोपट्यास अशा जागी पाहतो जी त्याच्या विकासासाठी अगदीच सूक्ष्म असते, तेव्हा तो सुयोग्य व अधिक सुंदर असे स्थळ तयार करतो, जेथे त्यास वाढता यावे व फळ देता यावे. नंतर तो ते लहानसे रोपटे काढून तेथे लावतो. इतर वृक्ष आश्चर्यचकित होऊन म्हणतात, 'हे एक सुंदर रोपटे होते, त्यास माळ्याने कशासाठी उपटून टाकले?' केवळ दैवी माळ्यासच याचे कारण माहित असते. तुम्ही रडत आहात, परंतु तुमचे मूल जेथे आहे, त्या स्थळाचे सौंदर्य तुम्ही पाहू शकलात तर तुम्ही थोडा वेळही दुःखी होणार नाही. ते मूल आता एका पक्षाप्रमाणे मुक्त झालेले असून दैवी व आनंदी असे सुरेल संगीत गात आहे. तुम्ही ते पवित्र उद्यान स्वतः पाहू शकलात तर तुम्हाला येथे पृथ्वीवर राहण्यात समाधान राहणार नाही. अद्यापही आता तुमचे कर्तव्य येथे आहे."

एके दिवशी एक स्त्री आपले दुःख व व्यथा घेऊन अब्दुल-बहांकडे आली. ती आपली करुण कहाणी सांगू लागली, तेव्हा अब्दुल-बहांनी तिला शांत करण्याचा प्रयत्न केला आणि ते म्हणाले, "आता मुळीच दुःख करू नका, दुःखी राहू नका." ती स्त्री म्हणाली, 'माझा भाऊ गेली तीन वर्षे तुरुंगात राहिला आहे. त्याचा कोणताही किंवा कसलाही अपराध नसतांना त्याला तुरुंगात टाकण्यास गेले कारण तो दुबळ्या मनाचा असल्यामुळे वाईट संगतीत पडला. तो आणखी चार वर्षे तुरुंगवास भोगणार आहे. आता माझे आई वडील सदासर्वकाळ दुःखी असतात. माझा मेव्हणा आमची काळची घेत असे, परंतु तो ही नुकताच मरण पावला.'

अब्दुल-बहा ही संपूर्ण मानवी कथा पाहू शकत होते. येथे एक कुटुंब होते जे सर्व प्रकारच्या आपत्तीत होते आणि त्यासोबतच ते गरीब, दुर्बल, दुःखी, अवमानित आणि पूर्णपणे निराशाग्रस्त होते. अब्दुल-बहा म्हणाले, “तुम्ही परमेश्वरावर विश्वास ठेवला पाहिजे.” तेव्हा ती स्त्री विलापाने म्हणाली, ‘मी जितका अधिक विश्वास ठेवते, तितक्या अधिकच वाईट घटना घडतात.’ “तुम्ही कधीच विश्वास ठेवला नाही,” अब्दुल-बहा म्हणाले.

‘परंतु माझी आई सर्व वेळ बायबल वाचीत असते,’ ती म्हणाली. ‘ती अशा पात्रतेची नाही की परमेश्वराने तिला इतक्या असहाय्य अवस्थेत टाकून द्यावे! मी स्वतः बायबलचे पठन करते आणि झोपण्यापूर्वी दररोज रात्री पवित्र ग्रंथाचे श्लोक म्हणते. मी प्रार्थना देखील करते.’ अब्दुल-बहांनी तिच्याकडे प्रेमाने पाहून म्हटले, “प्रार्थना करणे म्हणजे बायबल वाचणे नव्हे. प्रार्थना म्हणजे परमेश्वरावर विश्वास आणि त्याची दैवी इच्छा मान्य करणे. तुम्ही धीर धरावा व ईश्वरी इच्छा मान्य करावी. मग तुमच्यासाठी सर्व गोष्टी बदलून जातील. तुमचे कुटुंब ईश्वराच्या हाती सोपवा, परमेश्वरावर विश्वास ठेवा आणि त्याच्या दैवी इच्छेवर प्रेम करा. बलवान जहाजे समुद्राकडून जिंकली जात नाहीत, तर ती लाटांवर स्वार होतात! आता असे बलवान जहाज व्हा, मोडके तोडके बनू नका.”

अपघात झालेल्या व दीर्घकाळापासून अंथरुणावर पडून राहण्यास भाग पडलेल्या एका मित्रास भेटतांना अब्दुल-बहांनी यातना सहन करण्याच्या उद्देशाविषयी ही गोष्ट सांगितलेली आहे.

कोणी एक राजा होता ज्याला एकदा त्याने आपल्या एका नागरिकास उच्चपदावर नियुक्त करण्याचे इच्छिले. पण त्याला काही काम देण्याऐवजी, त्याने त्या व्यक्तीस तुरुंगातच टाकून दिले. तेव्हा त्या व्यक्तीस एकदम आश्चर्य वाटले कारण त्याने बहुमानाची अपेक्षा केली होती. काही कालावधीनंतर राजाने तुरुंगातून त्याची सुटका केली आणि त्यास काठीने बेदम मारहाण केली. यातून तो व्यक्ती काहीच समजू शकला नाही कारण त्यास वाटले होते की राजाचे त्याच्यावर प्रेम असावे. त्यानंतर त्याच्या मानेस बांधून त्याला फासावर टांगण्यात आले, येथवर की तो जवळ जवळ मरण्याच्याच बेतात होता. जेव्हा तो व्यक्ती बरा झाला तेव्हा त्याने राजाला विचारले, ‘जर तुमचे माझ्यावर प्रेम होते, तर तुम्ही ह्या सर्व गोष्टी माझ्यासोबत का केल्या?’ यावर

राजाने उत्तर दिले, 'मी तुला माझा पंतप्रधान करू इच्छितो. ह्या सर्व यातना सहन केल्यानंतर तू आता त्या पदासाठी अधिक चांगल्या प्रकारे सुपात्र झाला आहेस. तुला स्वतःला या परीस्थितीने कसे वाटते हे तुला समजावे असे मी इच्छिले. म्हणजे नंतर जेव्हा अशा प्रकारची इतरांना शिक्षा देणे तुला भाग पडेल, तेव्हा तुला समजेल की त्यांना जो अनुभव येणार आहे तो कसा असेल. मी तुझ्यावर प्रेम करतो, म्हणून तू परिपूर्ण व्हावे असे मी इच्छितो.'

एके दिवशी अक्कामध्ये पश्चिमेकडील देशातून एक स्त्री अब्दुल-बहांना भेटावयास आली आणि तिने आपल्या यातना व त्रासांविषयी सांगणे सुरु केले. ती स्त्री जसजशी सांगत राहिली तसतसे दयाळूपणाने अब्दुल-बहा तिची कहाणी ऐकत होते. वास्तविकतः त्या अडचणी इतक्या काही मोठ्या नव्हत्या तरीही त्या भयंकर असल्याचे तिला वाटत असे. अखेर अब्दुल-बहा आपल्या जागेवरून उठले आणि म्हणाले की त्यांना दुसरे काम आहे म्हणून त्यांना गेलेच पाहिजे. खिडकी बाहेर निर्देश करून ते म्हणाले, "तेथे एक व्यक्ती जात आहे ज्याला मी तुमच्या भेटीसाठी बोलावतो, त्याचे नाव आहे मिर्झा हैदर अलि ज्याला आम्ही 'कार्मेल पर्वताचा देवदूत' म्हणून संबोधतो. तो जमिनीवर चालतो परंतु स्वर्गात निवास करतो. त्याला अतोनात त्रास आहे व तो त्या त्रासांविषयी तुम्हाला सांगेल." (मिर्झा हैदर अलिला आपल्या धर्मश्रद्धेसाठी, शारीरिक छळ आणि इतर स्वरूपाच्या अनेक यातना तसेच दीर्घकालीन तुरुंगवास सोसावा लागला होता.)

अब्दुल-बहा बाहेरच्या उद्यानात गेले आणि हैदर अलिसह परत आले. त्यांनी त्या महिलेस हैदर अलिची ओळख करून दिली आणि नंतर ते आपल्या दुसऱ्या कार्यक्रमासाठी निघून गेले. मिर्झा हैदर अलि नंतर त्या महिलेशी बोलू लागला. अत्यंत विनयशील व मधुर पद्धतीने सर्व मानवजात ज्या चमत्कारिक काळात राहत आहे तो काळ आणि पुढे येणारे दैवी युग याविषयी त्याने सांगितले. त्या महिलेने ते ऐकले परंतु अधिकाधिक अधिरतेने ती लक्षपूर्वक ऐकत राहिली. ती त्याच्या संभाषणाच्या आर्धमध्येच बोलली, 'परंतु अब्दुल-बहा म्हणाले होते की तुम्ही आपल्या यातनांविषयी मला सांगाल.' मिर्झा हैदर अलि चकित होऊन म्हणाला, 'यातना! का बरे बाईसाहेब, मला कोणत्याही यातना कधीच झाल्या नाहीत. मला यातना काय असतात हेच माहित नाही!'

अब्दुल-बहा हे एक असे थोर पुरुष होते ज्यांनी आपल्या जीवनाची पन्नासपेक्षा अधिक वर्षे हद्दपारीत व तुरुंगवासात काढली. शिकणारे एक मूल म्हणून ते कधीच शाळेत गेले नव्हते. ते आपल्या तारुण्यावस्थेत माध्यमिक किंवा विद्यापीठातील विद्यार्थ्यांमध्ये कधीच मिसळले नव्हते. त्यांच्या वृद्धावस्थेत देखील, त्यांनी जगातील महत्त्वाचे ग्रंथ कधीच वाचले नव्हते, किंवा उच्च शिक्षण घेतलेल्या लोकांशी चर्चापण केली नव्हती.

तथापि जेव्हा ते युरोप व अमेरिकेत गेले, तेव्हा त्यांनी शास्त्रज्ञ व तत्त्वज्ञ, तसेच प्रतिष्ठित व पुढारी यांच्याशी संभाषणे केली. तुम्ही विचार कराल की त्यांच्या पूर्वीच्या अनुभवांनी त्यांना यासाठी तयार केलेले नसावे. तरीपण अब्दुल-बहा मुख्य विषयापासून कधीही दूर जात नसत मग तो विषय कोणताही का असेना आणि ते चर्चेमध्ये प्रश्नांचे पूर्णपणे निरसन करीत. वस्तुतः इतर कोणापेक्षाही ते नेहमीचे अधिक माहितीगार असल्याचे दिसे आणि कोणत्याही प्रश्नाचे किंवा समस्येचे उत्तर देण्यासाठी ते कधीच गोंधळून गेले नाहीत.

तथापि त्याचवेळी त्यांनी लोकांना असे कधीच वाटू दिले नाही की ते इतरांपेक्षा अधिक चांगले किंवा श्रेष्ठ आहेत. ते नेहमीच विनयशील, प्रेमळ व इतर लोकांच्या मतांविषयी विवेकशील असत. ज्या कोणास ते भेटत त्या प्रत्येकाशी ते नेहमीच सौजन्यशील असत. कारण ते आपल्या स्वर्गीय पित्याचा चेहरा प्रत्येक व्यक्तीच्या चेहऱ्यावर पाहत असत.

एके दिवशी एक ख्रिस्ती धर्मोपदेशक एका मासिकाच्या लेखासाठी अब्दुल-बहांकडून माहिती घेण्याकरिता भेटण्यास आला. हे अगदी स्पष्ट होते की तो उपदेशक अतिशय वृद्ध असून वास्तविक बहाई धर्मश्रद्धा किंवा अब्दुल-बहांप्रती आदर ठेवीत नव्हता. तो स्वतःच पुष्कळ काही बोलत होता आणि केवळ असेच प्रश्न विचारीत होता जे त्याला आपला लेख लिहिण्यास उपयोगी पडावेत. अब्दुल-बहा त्यांच्या प्रश्नांची उत्तरे लहान वाक्यात किंवा 'हो', 'नाही' मध्ये देत होते. त्या भेटीत त्यांनी आपली अभिरुची कधीच कमी होऊ दिली नाही, परंतु प्रश्नांपेक्षा त्यांना प्रश्न विचारणाऱ्याबद्दल अधिक स्वारस्य होते. ते पूर्णपणे अगदी आरामात, जसे ते नेहमी बसत तसे आपल्या मांडीवर आपले तळहात उघडे करून बसले होते. आपली भेट घेणाऱ्यांकडे ते जाणीवपूर्वक प्रेमाच्या अवर्णनीय दृष्टीने पहात होते आणि त्यांचा चेहरा अंतर्दामी प्रेम

ज्वालने तेजःपुंज होता. तो धर्मोपदेशक बोलतच राहिला. अब्दुल-बहांसोबत असलेले इतर लोक अतिशय बेचैन झाले. त्यांना असे वाटले की अब्दुल-बहांनी त्याची मुलाखत का थांबवली नाही किंवा काय ते निरर्थक असल्याचे त्यांना वाटले नाही? आपल्या लेखापासून केवळ पैसा कमावण्याशिवाय हा व्यक्ती इतर कशातच स्वारस्य मानीत नव्हता परंतु तरीही अब्दुल-बहा लक्षपूर्वक ऐकतच राहिले. एवढेच नव्हे तर त्याला आपले स्वतःचे मन पूर्णपणे मोकळे करण्यासाठी जणू त्यांनी प्रोत्साहनच दिले.

शेवटी तो धर्मोपदेशक थांबला. एक क्षणभर स्तब्धता सर्वत्र पसरली. नंतर अब्दुल-बहा आपल्या मृदु परंतु कणखर आवाजात बोलू लागले. दुभाष्याने त्यांचे वाक्य न वाक्य भाषांतरित केले. ते येशू ख्रिस्ताविषयी, सर्व मानवांवरील त्यांच्या प्रेमाविषयी, वधस्तंभावर त्यांना खिळे ठोकले असल्यावरही त्यांची खंबीरता, ख्रिस्ती उपदेशकाच्या महत्त्वाविषयी 'ज्यासाठी माझ्या प्रिय पुत्रा, तुला बोलावण्यात आले आहे', धर्म पुरोहितांनी दैवी जीवनासाठी लोकांची हृदये आकर्षित करावीत म्हणून 'परमेश्वराच्या गुणधर्मानुसार त्यांनी स्वतःचे स्वभाव घडवावे' इत्यादी विषयांविषयी कथन केले. तसेच त्यांनी हे ही सांगितले, की पृथ्वीवर अवतरणाऱ्या ईश्वरी साम्राज्याविषयी येशू ख्रिस्ताने दिलेल्या वचनाप्रमाणे करण्यासाठी जगामध्ये बहाउल्लाह अवतरले आहेत.

लवकरच प्रश्न करणारा तो धर्मोपदेशक एक वेगळाच माणूस बनला. तो विनम्र झाला आणि काही क्षणासाठी तरी अब्दुल-बहांच्या चरणाचा एक दास बनला. त्याला व खोलीतील सर्व उपस्थित व्यक्तींना जणू वेगळ्या जगाकडेच नेण्यात आल्यासारखे वाटले. त्याचा चेहरा मंदपणे चमकू लागला जणू काय त्याला आंतरिक प्रकाश लाभला होता. नंतर अब्दुल-बहा उठले, त्यांनी धर्मोपदेशकास प्रेमपूर्वक आलिंगन दिले व ते त्यास दरवाजापर्यंत घेऊन गेले. ते दाराशी थांबले. त्यांची दृष्टि त्या दिवशी सकाळी त्यांच्या एका मित्राने त्यांना दिलेल्या सुंदर गुलाबाच्या मोठ्या पुष्पगुच्छावर पडली. त्या गुच्छ्यात कमीत कमी दोन तीन डझन गुलाबाची फुले होती. ती फुले इतकी जास्त होती व त्यांचे देठही इतके लांब होते की त्यांना ठेवण्यासाठी छत्रीच्या काठीचा उपयोग करणे भाग पडले होते. अब्दुल-बहांची दृष्टि त्या फुलांवर पडताच ते मोठ्याने हसले. त्यांचे निरागस हास्य संपूर्ण खोलीत प्रतिध्वनित झाले. त्यांनी स्वतः खाली वाकून फुलांचा सर्व गुच्छा एकवटला आणि भेटीस आलेल्या

व्यक्तीच्या हाती दिला. तो धर्मोपदेशक तेथे आश्चर्यचकितपणे उभा राहिला आणि तेजस्वी, विनम्र व पूर्णपणे परिवर्तित झाला होता! अब्दुल-बहांना माहित असे की ईश्वराचे प्रेम कसे शिकवावे.

ही कथा अब्दुल-बहांचे आचरण दर्शविते ज्यावेळी अमेरिकेतील जवळपास वीस श्रेष्ठ सामाजिक दर्जाचे व प्रतिष्ठित लोक एका मेजवानी प्रसंगी उपस्थित होते.

ही मेजवानी एक महिला देत होती जी अब्दुल-बहा अक्कामध्ये कैदी होते तेव्हा त्यांची भेट घेण्यास गेली होती. या भेटीने तिचे जीवन पूर्णतः परिवर्तित झाले होते आणि तिची इच्छा होती की अब्दुल-बहांची तिच्या परिचितांसोबत भेट व्हावी. तथापि त्या परिचितांविषयी ती काहीसी चिंतेत होती कारण जरी ते प्रतिष्ठित शास्त्रज्ञ, कलाकार, डॉक्टर आणि अशाप्रकारचे व्यक्ती होते तरी ते धर्माविषयी फार निष्काळजी होते. त्यांच्यापैकी काही जणांना तर परमेश्वर आहे किंवा नाही यावर विश्वास देखील नव्हता आणि त्याचा शोध घेण्यात त्यांना गोडही नव्हती. अशा प्रसंगी आपली बैठक यशस्वी व्हावी अशी त्या महिलेची फार इच्छा होती म्हणून अब्दुल-बहा ती परिस्थिती कशी हाताळतील याची तिला विवंचना होती. काहीशा निरुत्साहाने तिने अब्दुल-बहांना सुचविले की त्यांनी मृत्युनंतरचे जीवन या विषयावर बोलावे, आणि बाकीचा भाग त्यांच्या हाती सोपवून दिला.

भोजन प्रसंगी केवळ सामान्य गोष्टींविषयी संभाषण सुरु होते आणि अब्दुल-बहांनीही विषयांतर करण्याचा प्रयत्न केला नाही. म्हणूनच काही वेळाने त्या यजमानी स्त्रीने अब्दुल-बहांनी आध्यात्मिक विषयावर बोलावे म्हणून स्वतःच बोलण्यास सुरुवात केली. तेव्हा अब्दुल-बहांनी विचारले की काय ते एखादी गोष्ट सांगू शकतील आणि त्यांनी एक पौराणिक कथा कथन केली कारण त्यांच्या जवळ सांगण्यासारख्या अशा पुष्कळ गोष्टी होत्या. त्यांनी सांगितलेली गोष्ट संपताच सर्वजण मनःपूर्वक हसायला लागले ज्यामुळे औपचारिक वातावरण संपुष्टात आले आणि इतरांनीही आपापल्या गोष्टी सांगण्यास सुरुवात केली. नंतर अब्दुल-बहांनी आनंदमयतेने एकामागून एक गोष्टी सांगितल्या आणि त्यांच्या हास्यकल्लोळतेने ती खोली दुमदुमून गेली. हसणे फार चांगले असते असे त्यांनी सांगितले आणि म्हणाले की हास्य हा एक आध्यात्मिक विसावा असतो. अब्दुल-बहांनी त्यांना सांगितले की ते

आणि त्यांचे सोबती तुरुंगात असतांना अत्यंत कठीण प्रकारचे जीवन जगत होते. तथापि, दिवसाच्या शेवटी प्रत्येक व्यक्ति दिवसभरात त्याला घडलेली अत्यंत गमतीची गोष्ट अब्दुल-बहांना सांगत असे. कधी कधी एखादी गमतीदार गोष्ट सांगण्यासाठी सापडणे अवघड असे, तरी प्रत्येक व्यक्ती आपल्या गालावर डोळ्यातून आंसवे ओसंडून पडेपर्यंत नेहमी हसत. ते म्हणाले की तुम्ही कोठे आहात किंवा तुमची भौतिक परिस्थिती काय आहे यावर आपला आनंद मुळीच अवलंबून नसतो.

अशाच काही आध्यात्मिक गोष्टी आणि बहाउल्लाहांच्या शिकवणीं-विषयी अब्दुल-बहांनी त्या भोजनाप्रसंगी सांगितले. यामुळे त्यांच्या शब्दांचा परिणाम कितीतरी अधिक प्रमाणात झाला, त्यापेक्षा जास्त जर त्यांनी धर्मावर दीर्घ भाषण केले असते तर. पाहुणे निघून गेल्यानंतर व तेथून निघतांना अब्दुल-बहा आपल्या यजमानीणकडे आले, त्यांनी स्मित हास्य करून अत्यंत नम्रतेने तिला विचारले, “काय तुम्ही माझ्यावर प्रसन्न आहात?”

अब्दुल-बहा ज्या पद्धतीने धर्मश्रद्धेविषयी शिकवीत असत त्याचे हे एक आणखी उदाहरण आहे. एका व्यक्तीची अवघड शस्त्रक्रिया झाली होती आणि असे वाटत होते की एका वर्षानंतर त्याच्यावर आणखी एखादी शस्त्रक्रिया होणार होती. स्वाभाविकपणे तो हताश झाला होता आणि तो इतका हताश होता की त्याला वाटले की त्याच्या जीवनात जडलेली धुम्रपानाची सवय त्याने सोडून द्यावी. ह्या व्यक्तीस अशी घमेंड होती की त्याची इच्छा झाली तर तो केव्हाही धुम्रपानाची सवय बंद करू शकेल. त्याच्या जीवनाच्या कालावधीत त्याने कित्येकदा धुम्रपान बंद केले होते परंतु ह्यावेळी तो एक दोन दिवस तरी धुम्रपान सुरु केल्याशिवाय बंद करू शकत नव्हता. शेवटी त्याने अब्दुल-बहांकडे जाऊन त्यांचे सहाय्य घ्यावे असे ठरविले. त्यास हे माहित होते की बहाईनी धुम्रपान वर्ज्य करावे असे अब्दुल-बहांनी सांगितले होते. तेव्हा तो स्वतःशी म्हणाला, ‘खात्रीने ह्या सवयीवर विजय कसा मिळवावा हे मला अब्दुल-बहा सांगतील.’

म्हणून नंतर तो जेव्हा अब्दुल-बहांना भेटला तेव्हा याविषयी त्याने सर्वकाही त्यांना सांगितले. एखादा मुलगा आपल्या पालकाजवळ आपला पश्चाताप जसा व्यक्त करतो तसे तो त्यांना सांगू लागला आणि केवळ काही शब्दानंतर त्याचा आवाज लाजिरवाण्या स्तब्धतेत लुप्त झाला. परंतु अब्दुल-

बहा इतर कोणत्याही व्यक्तीपेक्षा कितीतरी चांगले समजू शकले असते. त्यांनी त्या व्यक्तीकडे इतक्या प्रेमळ रीतीने पाहिले की त्याला अब्दुल-बहांच्या दृष्टीत केवळ जिद्दाळाच दिसला. एका क्षणानंतर अब्दुल-बहांनी त्याला शांतपणे विचारले, “तू किती धुम्रपान करतोस?”, आणि त्याने सर्व काही सांगितले. नंतर अब्दुल-बहा म्हणाले, “मला वाटत नाही की इतक्या थोड्या सिगारेटी तुला इजा पोहचवतील. पौर्वात्य देशांत काही लोक सतत धुम्रपान करतात जेथे त्यांचे केस, त्यांची दाढी आणि त्यांचे कापड धुराने माखून जातात आणि नेहमी त्यांची अतिशय दुर्गंधी येते. परंतु ज्या अर्थी तू असे करीत नाहीस आणि तू कित्येक वर्षांपासून धुम्रपान करीत राहिला आहेस म्हणून त्यामुळे तुला कोणतीही इजा होईल असे मला वाटत नाही.”

अब्दुल-बहांनी स्मित हास्य केले आणि त्यांचे कोमल डोळे मिचकावल्यासारखे वाटले, जणू काही, ते एका अलौकिक दैवी विनोदाचा आस्वाद घेत आहेत. तो व्यक्ती पूर्णपणे चकित झाला कारण अब्दुल-बहांनी त्यास धुम्रपान दोषांवर व्याख्यान किंवा तंबाखूचे दुष्परिणाम समजावून दिले नव्हते. त्यांनी वासनांवर विजय मिळविण्यासाठी आपल्या इच्छाशक्तीचा उपयोग करण्याचे न सांगता, त्यास संपूर्ण स्वातंत्र्य दिले होते. हे त्या व्यक्तीस पुरेसे समजले नाही परंतु काही का असेना त्याला पुष्कळच मोकळेपणा वाटला कारण तो हे समजू शकला की अब्दुल-बहांनी त्याला विचारपूर्वक सल्ला दिला होता. त्याचा अंतर्गत कलह दूर झाला, निराशा नाहीशी झाली आणि त्या दिवशी त्याने आपल्या सिगारेटी ओढल्या. तथापि वास्तविक आश्चर्य हे होते की त्या संभाषणाच्या दोन दिवसांनंतर त्याची तंबाखूसाठी वासना पूर्णपणे नाहीशी झाली आणि नंतर त्याने कधीच धुम्रपान केले नाही.

एके दिवशी न्युरॉर्कमधील अत्यंत गरीब वस्तीच्या भागातील शेकडो लोकांशी हितगूज करण्यासाठी अब्दुल-बहा गेले होते. त्यांच्या सोबत त्यांच्या पर्शियन व अमेरिकन मित्रांचा समूह होता, ज्यामुळे ते सर्व रस्त्याने जात असतांना एक अपूर्व व असामान्य दृष्यासारखे दिसत असत--पर्शियन त्यांच्या लांब वाहणाऱ्या झगासोबत आणि प्राच्य पद्धतीची पगडी घालत असलेले. जसे की आपण अपेक्षा करू शकता, असंख्य मुले त्यांच्यामागे जाऊ लागली आणि त्रासदायक आरडा ओरड करून त्यांच्यावर काठ्या फेकण्यासाठी सुरुवात केली. अब्दुल-बहांच्या यजमानीणला अशी वागणूक सहन होऊ

शकली नाही, म्हणून त्या मुलांना फटकारण्यासाठी ती मागे राहली. थोडक्या शब्दात अब्दुल-बहा कोण आहेत, त्यांनी सत्यासाठी व आपल्या सहबांधवांसाठी आपल्या प्रेमांमुळे कित्येक वर्षे तुरुंगात काढली आहेत आणि आता ते एका सेवाभावी संस्थेच्या गरीब लोकांशी हितगूज करण्यास आपल्या मार्गाने जात आहेत हे सर्व त्यांना सांगितले.

‘काय आम्हीपण येऊ शकतो?’ मुलांच्या म्होरक्याने विचारले. तेव्हा श्रीमती किन्नी यांनी त्यांना आता ते शक्य होणार नाही असे सांगितले आणि म्हणाल्या, ‘येत्या रविवारी तुम्ही माझ्या घरी आलात तर मी त्यांची भेट घेण्याची व्यवस्था करीन.’ वास्तविक ती मुले येतील असे वाटले नसतानाही तिने त्यांना आपला पत्ता दिला. पुढील रविवारी ती मुले दुपारी श्रीमती किन्नीच्या घरी आली. वीस-तीस जणांचा असा त्यांचा मोठा समूह होता जो उच्च वर्गातील लोकांच्या दर्जाचा नव्हता. ते सर्व जरी टापटिपीचे पोषाख घालून नव्हते तथापि त्यांचे कपडे धुऊन स्वच्छ केलेले होते, जणू काही एखाद्या मोठ्या समारंभासाठी आले असावेत. ते मोठमोठ्याने बोलत पुढच्या पायर्या चढले आणि ज्यावेळी दरवाजा उघडला गेला तेव्हा ते जिऱ्याच्या वरच्या भागावर अब्दुल-बहांच्या खोलीकडे गेले. त्यांच्या स्वागतासाठी तयार होऊन अब्दुल-बहा दाराशीच उभे होते. त्यांनी प्रत्येक मुलास स्वागतपर अभिवादन केले, कधी कोणाशी हस्तांदोलन करून तर कोणाच्या खांद्यावर हात ठेवून, नेहमीच स्मित-हास्य वदनाने वर्तन करून जसे की जणूकाही तेही त्यांच्यापैकीच एखादा मुलगा असावेत.

आणि त्या मुलांचे काय? तुम्ही कदाचित विचार करू शकता की त्या सुसंपन्न वातावरणात, जे त्यांनी पूर्वी कधीच पाहिले नव्हते, त्यामध्ये ते गंभीर व संकोचित असावेत. परंतु ते वातावरण तसे नव्हते, अगदी मुळीच नव्हते. ते सर्व प्रत्यक्ष अब्दुल-बहांबरोबर खोलीत असतांना अगदी आनंदी दिसले. खोलीत येणाऱ्या शेवटच्या व्यक्तींपैकी एक सुमारे तेरा वर्षांचा आफ्रिकन-अमेरिकन मुलगा होता. तो खूपच कृष्णवर्णीय रंगाचा असल्यामुळे त्याचे स्वागतच होणार नाही याची त्याला भीती वाटत होती. जेव्हा अब्दुल-बहांनी या मुलाला पाहिले तेव्हा त्यांचा चेहरा स्वर्गीय स्मितहास्याने उजळून आला. त्यांनी खऱ्या स्वागताच्या हावभावाने हात उंचावला आणि इतक्या मोठ्या आवाजात बोलले जेणेकरून सर्वांना ऐकू यावे आणि म्हणाले, येथे एक कृष्णवर्णीय गुलाब आहे. लगेचच त्या खोलीत पूर्णपणे शांतता पसरली.

या कृष्णवर्णीय आफ्रिकन-अमेरिकन मुलाचा चेहरा, ह्या जगात क्वचित मिळणाऱ्या आनंद व प्रेमाच्या प्रकाशाने प्रफुल्लित झाला होता. त्या मुलाकडे इतर मुलांनी नव्या दृष्टीने पाहिले कारण यापूर्वी त्यांनी त्याला एका कृष्णवर्णीय गुलाब पुष्पाप्रमाणे इतके सुंदर असण्याचे कधीच समजून घेतले नव्हते.

ती मुले अगदी आरामात व शांत बसली होती, परंतु नंतर ती अधिक विचार मग्न झाली व त्यांचे लक्ष अब्दुल-बहांवर केंद्रित झाले. त्यांनी वारंवार त्या कृष्णवर्णीय आफ्रिकन-अमेरिकन मुलाकडे अतिशय विचारपूर्वक दृष्टीने पाहिले. अब्दुल-बहांनी त्यांना अगदी गहन असा एक धडा शिकविला आणि त्या मुलांना हे समजले पण नाही की त्यांना हा धडा शिकविल्या जात आहे. अब्दुल-बहांनी मिठाई आणण्यास कोणाला तरी पाठविले होते आणि आता मिठाई आली होती. तो एक भारी किमतीचा मिश्र-चॉकलेटने भरलेला मोठा डब्बा होता. त्याच्या वरचा गुंडाळा काढण्यात आला आणि अब्दुल-बहा तो डब्बा घेऊन मुलांच्या वर्तुळाभोवती चालू लागले. त्या डब्ब्यात ते हात घालीत व प्रत्येकाच्या हातावर एखादा शब्द स्मित करून बोलत व मुठभर खाऊ ठेवीत. नंतर ते ज्या टेबलाजवळ बसले होते, त्याकडे वळले तेव्हा त्या डब्ब्यात आता फारच थोडेसे चॉकलेट शिल्लक होते. त्यातून त्यांनी एक काळा लांब चॉकलेट वेचून बाहेर काढला आणि मुलांच्या समूहाकडे सभोवार त्यांनी पाहिले. ते सर्व त्यांच्याकडे कशाची तरी अपेक्षा करीत लक्षपूर्वक पहात होते. तो कृष्णवर्णीय मुलगा जेथे बसला होता त्याच्याकडे एकही शब्द न बोलता ते चालत गेले आणि अद्यापपर्यंत न बोलता केवळ गंमतीने, खोलीत असलेल्या प्रत्येकाकडे हृदयाचा ठाव घेणारी दृष्टि टाकून त्यांनी त्या मुलाला तो चॉकलेट दिला.

त्यांनी आपला हात त्या मुलाच्या खांद्याभोवती टाकला तेव्हा अब्दुल-बहांचा चेहरा तेजःपुंज दिसत होता आणि ती तेजस्विता जणू काही खोली भरून टाकीत असल्याचे दिसले. त्यांच्या सांगण्याचे तात्पर्य काय होते हे समजावण्यासाठी शब्दांची आवश्यकताच नव्हती कारण यात मुळीच संदेह नव्हता की हे सर्व मुलांनी समजून घेतले होते. त्यांना असे सांगायचे असावे की तो कृष्णवर्णीय मुलगा केवळ एक कृष्णवर्णीय फुलच नव्हता तर तो एक कृष्णवर्णीय मिठाईपण होता. तुम्ही काळे चॉकलेट खाता, ते तुम्हाला चांगले आवडतात आणि कदाचित तुम्हाला हा तुमचा कृष्णवर्णीय भाऊ देखील

चांगला वाटेल जर त्याच्या माधुर्याचा तुम्ही एखाद्या वेळी आस्वाद घ्याल तर.

अब्दुल-बहा वॉशिंग्टन (डी. सी.) मध्ये असताना एके दिवशी त्यांच्या सन्मानार्थ एक वरिष्ठ शासकीय अधिकाऱ्याने मेजवानी आयोजित केली होती आणि त्याने श्री. ग्रेगरी नावाच्या एका कृष्णवर्णीय अमेरिकन मित्रालाही निमंत्रित केले. निमंत्रणाने श्री. ग्रेगरी आश्चर्यचकित झाले कारण त्यांना असे वाटत होते की मेजवानीस निमंत्रित करण्यात आले नसावे कारण ते हे जाणत होते की त्यावेळी गोऱ्या अमेरिकन लोकांनी कृष्णवर्णीय लोकांसह जेवण करण्याची प्रथा किंवा पद्धतच नव्हती. तथापि, त्याला वाटले की अब्दुल-बहांना त्यास भेटण्याची इच्छा असेल आणि त्याने गेलेच पाहिजे. अब्दुल-बहा त्यांना नेहमीच्या दयाळूवृत्तीने भेटले. ते त्यांच्याशी पुष्कळशा गोष्टींवर तासभर बोलत राहिले.

एकाएकी दाराजवळ सेवक आला व त्याने 'जेवण वाढलेले आहे', असे सांगितले. अब्दुल-बहा लगेच उठले व भोजनगृहाकडे गेले परंतु श्री. ग्रेगरी मात्र मागेच राहिले, कारण काय करावे हे त्यांना सुचेना. त्यांनी निघून जावे की थांबले पाहिजे? अब्दुल-बहा टेबलाजवळ गेले, एकाएकी थांबले आणि काहीशी मोठ्या आवाजाने इंग्रजीत म्हणाले "माझा मित्र श्री. ग्रेगरी कोठे आहे? माझा मित्राने माझ्यासोबत भोजन केले पाहिजे." जेव्हा सेवक श्री. ग्रेगरीला शोधायला गेला त्या अवधीत अब्दुल-बहांनी श्री. ग्रेगरीसाठी स्वतः शेजारी जागा करण्यास पुष्कळसे काटे चमचे व ग्लास बाजूला सारण्यास सुरवात केली. अशा रीतीने श्री. ग्रेगरी अब्दुल-बहांच्या बाजूस टेबलावरील बहुमानाच्या जागी बसले आणि अब्दुल-बहांनी त्या मेजवानीचा प्रसंग इतक्या आनंदपूर्ण रीतीने व मनोरंजनाने पार पडला की लगेच सर्व पाहुणे एखाद्याच्या त्वचेच्या केवळ रंगामुळे इतर मानवजातीचा तिरस्कार करण्यासारखा कोणताही मूर्खपणा करणे, विसरून गेले.

अब्दुल-बहा कोणापासूनही पैशाची भेट कधीच स्वीकारित नसत. तथापि साध्या भेटवस्तू जसे की एक हातरुमाल, मिठाईचा डबा, फळांची टोपली, फुलांचा गुच्छा इत्यादीमुळे ते अतिशय प्रसन्न होत असत. अशा भेटी ते नेहमीच स्मित करून आभारप्रदर्शनाने स्वीकारित आणि नंतर ते लगेच त्यांच्या भेटीस येणाऱ्या मित्रांना पुनः वाटून टाकीत. प्रत्येक जण अशा भेटी

त्यांच्याकडून प्रेमाने घेत असे. येथवर की एका पर्शियन राजपुत्राने अब्दुल-बहांनी दिलेली एक भेट, मऊ लाल कातड्याची चप्पल जोड जी त्यास लंडनमध्ये दिली गेली होती, ती जपून ठेवली.

एके दिवशी एक महिला अब्दुल-बहांना म्हणाली, 'माझ्याजवळ एका मित्राने तुमच्यासाठी एक चेक दिला आहे. त्याची आपणास विनंती आहे की इंग्लंड व युरोपमधील आपल्या कार्यासाठी एक चांगल्यापैकी कार आपण खरेदी करावी.' अब्दुल-बहांनी उत्तर दिले, "मी आभारपूर्वक तुमच्या मित्राकडून मिळालेली देणगी स्वीकारतो." नंतर त्यांनी आपल्या दोन्ही हातांनी तो चेक घेतला आणि जणू काही आशीर्वाद देत त्यांनी तो स्वीकारला, आणि म्हणाले, "हा चेक मी गरिबांना भेट देण्यासाठी उपयोगात आणावा म्हणून तुम्हाला परत करीत आहे."

अशकाबादच्या एका अत्यंत गरीब बहाई कामगाराने दिलेल्या एका अपूर्व भेटीची ही कथा आहे: ह्या व्यक्तीने असे ऐकले की एक प्रवासी अब्दुल-बहांना भेटण्यासाठी त्याच्या गावाहून लंडनला जाणार आहे. त्यास लगेच इच्छा झाली की आपल्या परमप्रिय स्वामीस आपण एक भेट पाठवावी. परंतु त्याच्याजवळ देण्यासारखे असे काहीच नव्हते तरीही त्याने त्या प्रवाशाला विनंती केली की अब्दुल-बहांनासाठी एक साधे जेवण तरी घेऊन जा. ते अन्न त्याने एका सूती रुमालात बांधले आणि आपल्या प्रेमाची भेट म्हणून अब्दुल-बहांना देण्यासाठी दिले. तो प्रवासी लंडनला पोहोचेपर्यंत अनेक दिवस निघून गेले होते. जेव्हा तो अब्दुल-बहांनाकडे पोहोचला तेव्हा ते आपल्या काही मित्रांसह भोजन करण्याच्या तयारीत होते आणि हे बघून त्याने अत्यंत प्रामाणिकपणे त्या गरीब कामगाराची प्रेमपूर्वक भेट अब्दुल-बहांना सादर केली व ती भेट कशा रीतीने पाठविण्यात आली याची साद्यंत हकीगतही सांगितली. अब्दुल-बहांनी त्या रुमालाची गाठ सोडली ज्यात एक कोरडा भाकरीचा तुकडा व सुरकतलेला सफरचंद होता. अब्दुल-बहांनी त्याचे काय केले? त्यांनी त्या भाकरीचे बारीक बारीक तुकडे केले आणि गरीब कामगाराच्या भोजनातील अन्न ग्रहण करण्यात स्वतःबरोबर सहभागी होण्याची उपस्थित मित्रांना विनंती केली. ते म्हणाले, "साध्यासुध्या पण प्रेमाच्या ह्या भेटीचे माझ्याबरोबर तुम्हीही सेवन करा."

डबलिनमध्ये असतांना अब्दुल-बहा एका लहान हॉटेलमध्ये राहिले होते. त्याच ठिकाणी राहणाऱ्या एका स्त्रीने सांगितलेली ही गोष्ट आहे.

एके दिवशी पहाटे तिची दृष्टि सहजच खिडकी बाहेर पडली आणि तिने पाहिले की अब्दुल-बहा येरझारा घालीत आहेत आणि आपल्या सचिवास लिहिण्यास सांगत आहेत. ती जेव्हा ते पहात होती त्यावेळी हॉटेलच्या बाजूने एक अतिशय मळके व फटके कपडे घातलेला वृद्ध व्यक्ती जात होता ज्याला पाहून अब्दुल-बहांनी आपल्या सचिवास त्याला घेऊन येण्यासाठी पाठविले. तो व्यक्ती जवळ आल्यानंतर, अब्दुल-बहा त्याला आदरपूर्वक अभिवादन करण्यासाठी त्याच्या सामोरे गेले, त्या वृद्ध व्यक्तीचा हात आपल्या हाती घेतला आणि त्याच्याकडे अशाप्रकारे स्मित चेहऱ्याने पाहिले जणू काही ते त्यांच्या जुन्या मित्राचे स्वागत करीत होते. ते काही वेळ त्याच्याशी बोलले जेणेकरून त्यास उत्साहीत करावे आणि अखेरीस तो व्यक्ती थोडेफार हसला परंतु त्याचे ते हसणे दुःखमय होते. अब्दुल-बहा त्याच्याशी बोलत असता त्यांनी त्याला खाली वर पाहिले आणि त्यांच्या दृष्टोपत्तीस आले की त्याचा पायजमा फारच फाटलेला असून त्याचे शरीर त्याने अगदी थोडे झाकू शकत होते. त्यांनी म्हटले, "आपण यासाठी काही तरी केलेच पाहिजे."

ती वेळ मोठ्या पहाटेची होती आणि रस्त्यावर तेव्हा कोणी चिटपाखरूही नव्हते. दयाळूपणाने अब्दुल-बहा भिंतीच्या सावलीत पावले टाकीत गेले आणि आपल्या झग्याखाली इकडून तिकडे चाचपडू लागले. नंतर ते खाली वाकले, तेव्हा त्यांचा पायजमा जमिनीवर पडला. आपल्या भोवती पुनः त्यांनी आपला झगा ओढून घेतला आणि त्या वृद्ध व्यक्तीकडे वळून त्यास आपला पायजमा देऊन टाकला व म्हणाले, "परमेश्वर तुमच्या सोबत राहो." नंतर ते आपल्या सचिवाकडे वळले व त्याला लिखाण देणे चालू ठेवले, जणू काही तेथे काहीच विशेष घडले नव्हते.

एके दिवशी लंडनमध्ये भेटण्यास आलेल्या एका अतिथीने अब्दुल-बहांना असा प्रश्न विचारला: 'काय हे दुःखी जग कधी तरी आनंदी होईल?' अब्दुल-बहांनी त्यास म्हटले, "सुमारे दोन हजार वर्षांपूर्वी येशू ख्रिस्ताने आपल्या अनुयायांना अशी प्रार्थना शिकविली: 'तुझे साम्राज्य येवो, स्वर्गात जशी तुझी दैवी इच्छा आहे तशी पृथ्वीवर घडून येवो.' काय तुम्ही विचार करता की त्यांनी अशी प्रार्थना करण्यासाठी तुम्हाला आज्ञा केलेली असेल जी कधीच

साध्य होणार नाही? ती प्रार्थना देखील एक भविष्य आहे”.

त्या श्रोत्याने पुनः विचारले, ‘परंतु केव्हा येईल ते दैवी साम्राज्य? कशा रीतीने त्याची दैवी इच्छा पृथ्वीवर घडून येईल, जी सध्या स्वर्गात आहे?’ अब्दुल-बहा म्हणाले, “हे अवलंबून आहे की किती कष्टाने तुमच्यापैकी प्रत्येक जण रात्रंदिवस धर्मकार्याची सेवा करेल. तुम्ही सर्व प्रकाश-झोत आहात ज्यास मी माझ्या स्वतःच्या हातांनी प्रज्वलित केले आहे. पुढे व्हा आणि इतरांना प्रज्वलित करा जेणेकरून वेगवेगळे प्रतिक्रित सेवक एका महान दैवी ऐक्यात एकत्र जोडण्यात यावेत.”

ते पुढे म्हणाले, “जे एकेकटे कार्य करीत आहेत, ते मुंग्यांप्रमाणे आहेत, परंतु एकत्रित झाल्यावर ते गरुडाप्रमाणे होतील. जे एकेकटे कार्य करतात ते थेंबाप्रमाणे असतात परंतु एकत्रित झाल्यानंतर ते अशा एका महान नदीप्रमाणे होतील जी जगाच्या ओसाड प्रदेशात जीवनाचे स्वच्छ जल घेऊन जाईल. जेव्हा जीवनाची ही महान सरिता एक महापूर बनेल, तेव्हा सर्व आपत्ति आणि दुःख यातना धुवून जातील. एकत्रित व्हा! सर्व एकेकटे असणे धोकादायक आहे कारण ते उलथून दिले जातील किंवा उडवून दिले जातील.”

अब्दुल-बहा ज्यांना ज्यांना भेटत त्यांना ते आपल्या स्वतःच्या कुटुंबातीलच सदस्य म्हणून पहात. एके दिवशी इंग्लंडमध्ये ते दोन महिलांसोबत बसले असतांना, त्यांच्यापैकी एकीने त्यांना म्हटले, ‘काय तुम्ही हैफाला परत जाऊन आपल्या प्रिय कुटुंबासह राहण्याची इच्छा करीत नाही?’

अब्दुल-बहांनी स्मितहास्य करून म्हटले, “तुम्हास मी हे समजावून देऊ इच्छितो की, तुम्ही दोघीही माझ्याच मुली आहात आणि हैफामधील माझ्या स्वतःच्या मुली, मला जितक्या प्रिय आहेत तितक्याच तुम्हीही आहात.” हे ऐकून त्या महिलांचा क्वचितच विश्वास बसला आणि त्यांना आश्चर्य वाटले की इतक्या श्रेष्ठ सन्मानासाठी त्या कशा सुपात्र असू शकतात, परंतु यावरून त्यांना असे समजून घेता आले, की बहाउल्लाह यांच्या मानवमात्राची एकता या तत्त्वाविषयीचा भावार्थ काय आहे आणि सर्व मानव एकाच कुटुंबाचे सदस्य आहेत.

अब्दुल-बहा लहान मुलांवर फार प्रेम करीत. एके दिवशी त्यांना व काही बहाईना लंडनमधील इस्टशीन या वस्तीत तीन लहान मुले असलेल्या

एका कुटुंबातर्फे निमंत्रण मिळाले. ते तेथे पोहोचताच ती मुले त्यांच्या अंगाखांद्यावर चढली, त्यांच्या मानेभोवती लोंबकळू लागली आणि नंतर त्यांचे बोलणे सुरु होताच लहानशा उंदराप्रमाणे ती मुले स्तब्ध झाली. अब्दुल-बहा बोलत असतांना त्या चिमुकल्या मुलांच्या केसांना थोपटीत होते आणि ते म्हणाले, “धन्य आहेत ही लहान मुले, ज्यांच्याविषयी येशू ख्रिस्ताने म्हटले आहे, ‘यासारखे आहे स्वर्गीय साम्राज्य.’ मुलांना ऐहिक महत्त्वकांक्षा नसतात आणि त्यांची हृदये पवित्र असतात. आपण लहान मुलांप्रमाणे झाले पाहिजे... आपण आपली हृदये पवित्र करावीत ज्यायोगे आपणास परमेश्वराला त्याच्या महान अवतारांच्या स्वरूपातून पाहता यावे आणि त्याच्या दैवी दुतांपासून आपणासाठी पाठविलेल्या कायद्यांचे आपणास पालन करता यावे.”

त्याच दिवशी नंतर ते रिचमंड पार्कमध्ये फेरफटका मारण्यास गेले. तेथे त्यांनी एक मुलगी व काही मुले त्यांच्यामध्ये घोड्यांवर स्वार होऊन चाललेली शर्यत पाहिली. तेव्हा प्रामुख्याने त्या मुलीने शर्यत जिंकल्याचे पाहून अब्दुल-बहा आनंदित झाल्याचे दिसले आणि त्यांनी तिचे मोठ्याने, “शौर्यशाली, शौर्यशाली” असे म्हणून अभिनंदन केले.

अब्दुल-बहा लोकांनी आनंदी असावे असे नेहमी इच्छित असत आणि ते लोकांना नेहमी विचारायचे, “काय तुम्ही ठीक आहात आणि आनंदी आहात?”

लंडनमध्ये एके दिवशी हास्याच्या महाकल्लोळचा आवाज स्वयंपाक गृहाच्या दिशेकडून आला. अब्दुल-बहा लगेच त्या आनंदी समूहात मिसळण्यासाठी गेले. “मी अतिशय प्रसन्न आहे की तुम्ही इतके आनंदी आहात,” त्यांनी विचारले, “मला सांगा बरे की तुम्ही का हसत आहात?” तेव्हा असे आढळून आले की एक पर्शियन सेवक इंग्लिश घर मालकीणीशी बोलत होता. पर्शियन व्यक्तीने म्हटले होते, ‘पौर्वात्य देशात स्त्रिया बुरखा घालतात आणि सर्व कामे करतात,’ ज्यास इंग्लिश स्त्रीने असे उत्तर दिले की, ‘पाश्चात्य देशात स्त्रिया बुरखा घालत नाहीत आणि त्याचप्रमाणे या गोष्टीची दक्षता घेतात की पुरुषांनी कमीत कमी काही तरी काम करावे. तू ते चांदीचे भांडे स्वच्छ करण्याचे काम चालू ठेवणे हेच बरे आहे.’ यावर अब्दुल-बहा अंतःकरणापूर्वक हसले आणि त्यांच्यापैकी प्रत्येकास आनंदी झाल्याबद्दल एकेक लहानसे सोन्याचे नाणे दिले.

अब्दुल-बहा महिलांच्या कार्यात व प्रगतीत मोठी आवड दर्शवीत. ज्यावेळी ते युरोप व अमेरिकेत होते तेव्हा कित्येक प्रसिद्ध स्त्रिया, जसे की थिऑसॉफिकल सोसायटीच्या अध्यक्षा आणि विविध महिला संघटनांच्या नेत्या, सामाजिक कार्यकर्त्या, महिला महाविद्यालयाच्या प्राचार्या आणि कित्येक विद्वान महिला त्यांना भेटण्यास येत. एके दिवशी एक महिला, जिचा स्त्रियांच्या मतदान-अधिकारावर बळकट विश्वास होता, ती अब्दुल-बहांच्या भेटीस आली. अब्दुल-बहांनी जगाच्या विविध भागातील स्त्रियांच्या सामान्य अवस्थेविषयी तिच्याशी चर्चा केली आणि नंतर ते त्या महिलेकडे वळून म्हणाले, “आज स्त्रियांना मतदानाची परवानगी दिली पाहिजे यावर तुमचा विश्वास ठेवण्यासाठी मला कारणे सांगा.” महिलेने उत्तर दिले, “माझा विश्वास आहे की, मानवी वंश दैवी असून तो अधिकाधिक उंचावत गेला पाहिजे—पण तो केवळ एका पंखाने उडू शकत नाही.’

या उत्तराने अब्दुल-बहा अतिशय हर्षित झाले त्यांनी स्मित हास्य करून विचारले. “परंतु एक पंख दुसऱ्यापेक्षा अधिक बलवान असेल तर तुम्ही काय कराल?” तिने उत्तर दिले, ‘तर मग आपण दुबळ्या पंखाला अधिक बळकट करावे, नाही तर उड्डाण सुलभ होणार नाही.’ यावर पुनः स्मित करून अब्दुल-बहांनी विचारले, “स्त्री अधिक बळकट पंख आहे असे मी तुम्हाला सिद्ध करून देईन तर तुम्ही काय कराल?” ती महिला अत्यंत उज्वलतेने उत्तरली, ‘तुम्हाला माझ्या चिरंतन कृतज्ञता लाभतील.’

कित्येकदा लोकांना आश्चर्य वाटे की अब्दुल-बहांनी सर्वकाळी इतका जोम व शक्ति कशी बाळगली असावी. एके दिवशी आपल्या बैठकीनंतर अब्दुल-बहा अतोनात थकलेल्या अवस्थेत घरी पोचले. त्यांचे मित्र त्यांना इतके थकलेले पाहून चिंतेत पडले, कारण अब्दुल-बहांना कितीतरी पायऱ्या चढून वरच्या मजल्यावर जावे लागणार होते.

सर्वांसाठी आश्चर्यकारक म्हणजे अब्दुल-बहा अचानक अगदी वरच्या टोकापर्यंत जीन्यावरून न थांबता चढून गेले. जीन्याच्या वरच्या टोकापासून त्यांनी खाली आपल्या मित्रांकडे पाहून म्हटले, “तुम्ही सर्व अगदीच वृद्ध आहात, पहा मी अगदी तरुण आहे!” ते स्मित हास्य करीत उभे असतांना त्यांच्या थकव्याची सर्व लक्षणे त्यांच्या चेहऱ्यावरून पूर्णपणे निघून गेली होती. प्रत्येक जण अगदी चकित झाल्याचे पाहून ते म्हणाले, “बहाउल्लाह यांच्या

सामर्थ्यातून सर्व गोष्टी घडू शकतात आणि याक्षणी मी त्या सामर्थ्याचा उपयोग केला आहे.”

अब्दुल-बहा फारच थोडे इंग्रजी शब्द बोलत असले तरी त्यांना आपला संदेश समजावून देण्यात कोणतीच अडचण पडत नसे. लोकांना समजावून देण्यास शब्दांचा उपयोग झाला नाही तरी ते त्यांच्या हृदयाशी बोलत व लोक त्यांना समजून घेत. एका अमेरिकन खाण कामगाराची गोष्ट आहे ज्याला लिहिता वाचता येत नव्हते. त्याने अब्दुल-बहांविषयी ऐकले होते आणि त्यांना भेटण्यासाठी त्याने पायी पायी सॅनफ्रान्सिस्कोपासून लांब प्रवास केला. त्या व्यक्तीस शिक्षण नसले तरी त्याच्यामध्ये एक महान चैतन्य होते. एके दिवशी अब्दुल-बहा ज्या बैठकीत भाषण देत होते, तेथे तो गेला आणि तो अब्दुल-बहांची प्रत्येक हालचाल व शब्द यांवर आपली दृष्टि व हृदय निश्चल ठेवून लक्षपूर्वक ऐकत राहिला. जणू काय तो पाण्याच्या स्वच्छ झऱ्यापासून जलपान करीत होता.

जेव्हा अनुवादक अब्दुल-बहांच्या शब्दांचे इंग्रजीत भाषांतर करू लागला, तेव्हा तो खाणकामगार पुटपुटला, 'तो व्यक्ती मध्येच का बोलतो?' अब्दुल-बहा पुनः बोलू लागले आणि परत तो खाणकामगार आनंदाने ऐकू लागला. परंतु त्या अनुवादकाने पुनः भाषांतर करणे सुरु केले, तेव्हा त्या खाणकामगाराचा धीर सुटला व तो म्हणाला, 'त्या व्यक्तीला लोक मध्येच का बोलू देतात? त्याला दूर सारले पाहिजे.' त्या खाणकामगाराच्या शेजारी असलेल्या व्यक्तीने सांगितले की, 'तो अधिकृत अनुवादक आहे जो पर्शियनचे इंग्रजीत भाषांतर करीत आहे.' तेव्हा तो खाणकामगार म्हणाला, 'काय ते पर्शियन भाषेत बोलत होते? का बरे, अब्दुल-बहांना तर कोणीही समजू शकत होते.'

अब्दुल-बहांना कधीही कशाचीच भीती वाटत नव्हती. पॅरिसमध्ये असतांना, एका अत्यंत सुप्रतिष्ठित बहाई महिलेस एक पत्र मिळाले ज्यात लिहिले होते, 'अब्दुल-बहांना ही चेतावणी देणे आवश्यक आहे की, (एका विशिष्ट देशात) जाणे, हे त्यांच्यासाठी धोक्याचे आहे.' ते पत्र ज्या व्यक्तीने लिहिले होते तो त्या महिलेचा विश्वासू मित्र होता त्यामुळे तिला वाटले की अब्दुल-बहांना त्या धोक्याविषयी सांगावे. अब्दुल-बहांनी ही बातमी ऐकली

आणि केवळ स्मित करून म्हटले, “माझ्या मुली, काय तुला अद्यापपर्यंत हे समजले नाही की माझ्या जीवनभर एक दिवस देखील मी कधीच धोक्याबाहेर राहिलो नाही आणि हे जग सोडून मला माझ्या परम पित्याकडे जाण्यात आनंदी असले पाहिजे.” त्या महिलेस भीती आणि दुःख वाटत होते. ती अब्दुल-बहांना म्हणाली, ‘आपण अशा अवस्थेत आमच्यापासून जावे हे आम्ही इच्छित नाही.’ अब्दुल-बहा म्हणाले, “संत्रस्त होऊ नकोस कारण सर्वश्रेष्ठ परमेश्वरापासून मला जे सामर्थ्य मिळाले आहे त्यापेक्षा या शत्रूंजवळ माझ्या जीवनावर गाजविण्यासारखे कोणतेच सामर्थ्य नाही. माझ्या परमप्रिय परमेश्वराने जर इच्छिले असेल की माझे जीवन रक्त त्याच्या मार्गावर समर्पित व्हावे, तर तो दिवस वैभवशाली असेल आणि माझी हीच अभिलाषा आहे की तसे व्हावे.”

अब्दुल-बहा असे बोलले तेव्हा मित्रांना श्रद्धा बाळगणे याचा अर्थ काय असतो याविषयी एक नवीन जाणीव लाभली. त्यांची श्रद्धा इतकी बळकट होती की एके दिवशी बागेत त्यांच्या समूहाकडे एक अपरिचित व्यक्ती आला आणि त्याने सांगितले की केवळ अब्दुल-बहांचेच जीवन नव्हे तर त्या सर्वांचे जीवन धोक्यात आहे. तेव्हा एकाने शांतपणे उत्तर दिले, ‘आम्हास भीती नाही कारण जे दैवी सामर्थ्य अब्दुल-बहांचे संरक्षण करते, तेच त्यांच्या सेवकांचे देखील संरक्षण करते.’ या उत्तराने तो व्यक्ती इतका चकित झाला की तो पुढे काहीही न बोलता निघून गेला.

पॅरिसहून निघण्याच्या दोन दिवसांपूर्वी एक स्त्री घाईघाईने अब्दुल-बहांना भेटण्यास आली. ती म्हणाली, ‘मी किती भाग्यवान आहे की बरोबर वेळेवर आले! अमेरिकेहून माझ्या घाईघाईच्या प्रवासाचे आश्चर्यकारक कारण मला सांगावेसे वाटते,’ आणि तिने आपली गोष्ट कथन केली:

ती म्हणाली, एके दिवशी माझ्या लहान मुलीने असे बोलून मला चकित केले, की जर आता जगात येशू ख्रिस्त आले तर तू काय करशील? मी तिला सांगितले, मी पहिलीच गाडी पकडेल आणि जितक्या वेगाने मला शक्य होईल तितक्या वेगाने त्यांच्याकडे जाईल. तेव्हा ती म्हणाली की ते या जगात आले आहेत. माझी चिमुकली मुलगी जसे बोलू लागली तशी एक चमत्कारीत भावना माझ्यावर प्रवाहित होत असल्याचे मला वाटले. मी माझ्या मुलीला विचारले तिच्या म्हणण्याचा भावार्थ काय आहे आणि तिला हे कसे माहित

झाले आहे? तिने उत्तर दिले की त्यांनी स्वतः मला हे सांगितले आहे, म्हणूनच, खरोखर ते या जगात आहेत. मी विचार केला की काय हा पवित्र संदेश आहे? हे मला स्पष्ट व्हावे म्हणून मी प्रार्थना केली. दुसऱ्या दिवशी माझ्या मुलीने मला पुनः सांगितले, जणू काही ती समजू शकली नसावी की मी तिच्या संदेशाविषयी काहीच कसे केले नाही. तिने विचारले की ती येशूला भेटण्यासाठी का बरे गेली नाही? त्यांनी मला दोनदा सांगितले आहे की ते खरोखरच या जगात आलेले आहेत. मी म्हटले की जर मला ते कोठे आहेत हे माहितच नाही तर त्यांना कसे बरे शोधू शकेल? ती म्हणाली की त्यांना आपण पाहत आहोत.

त्याच दिवशी दुपारी मी माझ्या मुलीस फिरावयास बाहेर नेले. अचानक, माझी मुलगी एका ठिकाणी अगदी शांत उभी राहिली व म्हणाली, पहा ते तेथे आहेत! आनंदाच्या भरात ती थरथर कापत होती आणि एका दुकानाच्या खिडकीकडे जेथे अब्दुल-बहांचे चित्र होते, त्याकडे ती निर्देश करित होती. मी ते वर्तमानपत्र विकत घेतले आणि त्यात हा पत्ता मिळाला व त्याच रात्री मी प्रवासासाठी बोटवर चढले आणि पहा, आता मी येथे आहे.

अब्दुल-बहा लंडनमध्ये असतांना एके दिवशी एका स्त्रीने त्यांच्या भेटीची परवानगी मागितली. सभागृहात तिला भेटलेल्या व्यक्तीने विचारले, 'काय तूम्ही भेटीची वेळ आधी ठरवून घेतली आहे?' त्या स्त्रीने आगावू भेटीची वेळ ठरवून घेतली नव्हती, आणि म्हणून ती दुःखी होती. तो व्यक्ती म्हणाला, 'मला क्षमा करा, परंतु आता ते अतिशय प्रतिष्ठित लोकांशी बोलण्यात गुंतले आहेत आणि यावेळी त्यांच्या बोलण्यात अडथळा आणता येणार नाही.' ती स्त्री परत जाण्यासाठी वळली आणि तिला इतकी असहाय्यता वाटली की ती आपली विनंती पुन्हा एकदा करू शकत नव्हती ज्यामुळे ती अत्यंत निराश झाली होती. ती पायऱ्यांवरून खाली उतरू लागली त्याचवेळी अब्दुल-बहांचा एक सेवक तत्परतेने आला आणि त्याने सांगितले की अब्दुल-बहा तिला भेटू इच्छितात.

त्या बैठकीतील प्रत्येकाने अब्दुल-बहांचा आवाज त्यांच्या अतिथी-गृहाच्या दरवाजापासून ऐकला होता, "एक हृदय दुखविण्यात आले आहे. त्वरा करा आणि तिला माझ्याकडे आणा!"

एके रात्री काही मित्रांनी, लंडनमध्ये अब्दुल-बहांबरोबर एकांतात शांत सायंकाळ घालविण्याची व्यवस्था केली होती. हा एक अत्यंत दुर्मिळ प्रसंग होता आणि ते मित्र अगदी आनंदात आपणा स्वतःसाठीच अब्दुल-बहांचा सहवास मिळविण्याकरिता आतुर होते. तथापि सुमारे अर्ध्या तासानंतर, त्या बैठकीत एका वर्तमानपत्राच्या पत्रकाराने मध्ये येऊन अडथळा आणला, जो कोणालाही न जुमानता अब्दुल-बहांची भेट घेण्याचा आग्रह करू लागला. तो पत्रकार खोलीत येऊन एका खुर्चीवर बसला, न विचारता त्याने सिगारेट पेटविली आणि तो अब्दुल-बहांना म्हणाला, 'मी वर्तमानपत्रासाठी एक लेख लिहित आहे आणि मी काही मुख्य मुद्दे घेऊ इच्छितो.' त्याने असभ्यरीतीने आपले बोलणे सुरु ठेवले ज्यामुळे उपस्थित लोक मात्र स्तब्धच राहिले. हा व्यक्ती त्यांची सायंकाळची योजना पूर्णपणे बिघडून टाकीत होता.

थोड्या वेळानंतर अब्दुल-बहा उठले आणि त्या पत्रकाराला आपल्या मागे येण्यासाठी दर्शविले. ते दोघे तेथून निघून अब्दुल-बहांच्या खोलीकडे गेले. ज्या क्षणास अब्दुल-बहांनी भाविक मित्रांना एकटे सोडून दिले, ती खोली अतिशय रिकामी झाल्यासारखी वाटली. ते एकमेकांकडे बघतच राहिले आणि त्यांना जाणवले की तो विक्षिप्त पत्रकार तर निघून गेला, परंतु त्याच्याबरोबर अब्दुल-बहाही गेले होते! त्या घरातील यजमानीणबाईना काय करावे याची चिंता पडली. ती अब्दुल-बहांच्या खोलीच्या दाराशी गेली आणि त्यांच्या सचिवास म्हणाली, 'काय तुम्ही कृपा करून अब्दुल-बहांना सांगाल, की ज्या महिलांना त्यांनी भेटीची वेळ दिली होती, त्या प्रतिक्षा करीत आहेत?' ती महिला आपल्या मैत्रिणींमध्ये परत आली व उत्तराची वाट पहात राहिली. लगेचच, त्यांनी जिऱ्यावरून उतरणारी पावले ऐकली आणि नंतर मैत्रीपूर्ण निरोप देण्याघेण्याचा आवाज दाराशी ऐकला.

अब्दुल-बहा त्यांच्याकडे परत आले ज्यामुळे ते मित्र त्यांना पुनः पाहून आनंदी झाले. परंतु ज्यावेळी अब्दुल-बहा दाराशी आले, त्यांनी प्रत्येकाकडे आळीपाळीने गंभीर चेहरा करून पाहिले व म्हणाले, "तुमच्या उत्कट इच्छेने की त्याने निघून जावे त्यामुळे तुम्ही त्या बिचान्या व्यक्तीची गैरसोय करीत होतात. त्याला आनंद वाटावा म्हणून मी त्याला वेगळ्या जागी नेले."

एके दिवशी, लंडनमध्ये दिवाणखाण्याच्या दाराशी एका व्यक्तीचा आवाज ऐकू आला, 'काय घराच्या मालकीण घरी आहेत?' त्या घराच्या

सेवकाने उत्तर दिले, 'आहेत, परंतु...' 'अहो, मला त्यांना भेटायचे आहे,' त्याने विनवणी करून म्हटले. महिलेने ते ऐकले व ती दाराशी आली. त्या व्यक्तीने विचारले, 'काय तुम्ही अब्दुल-बहांच्या यजमानीण आहात?' ती महिला म्हणाली, 'होय, काय तुम्हाला मला भेटायचे आहे?' यावर त्याने उत्तर दिले, 'मी यासाठी तीस मैल चालत आलो आहे.' तिने म्हटले, 'आत येऊन विसावा घ्या, थोडे जेवण घ्या आणि नंतर मला काय सांगायचे आहे ते सांगा.' तो व्यक्ती भोजनगृहात येऊन बसला. तो अत्यंत सामान्य गरीब व्यक्तीसारखा दिसत होता, परंतु त्याने ज्यावेळी आपली गोष्ट सांगण्यास सुरुवात केली, तेव्हा असे समजून आली की तो कोणीतरी वेगळाच व्यक्तिमत्व असावा.

'तुम्ही मला आता जसा पाहता तसा मी कधीच नव्हतो. माझे वडील एक ग्रामीण धर्मोपदेशक आहेत आणि मला एका चांगल्या शाळेत शिकायचा लाभही झाला होता. आज मी बेघर आहे आणि थेम्स नदीच्या काठी झोपत आहे. मी या परीस्थित कसा पोहोचलो हे महत्त्वाचे नाही. काल रात्री मी माझ्या निरुपयोगी जीवनाचा, असे जीवन जे परमेश्वर व व्यक्ती या दोहोंसाठी कुचकामी आहे, शेवट करण्याचे ठरवले. मी चालत असताना जेव्हा मला वाटले की हा माझ्या जीवनाचा शेवटचा फेरफटका असेल, तेव्हा एका वर्तमानपत्र दुकानाच्या खिडकीमध्ये मी 'एक दिव्य स्वरूप' पाहिले. मी त्या चेहऱ्याकडे पहातच राहिलो जणू काही त्या जागेशी खिळूनच गेलो होतो. तो चेहरा जणू माझ्याशी बोलत असून मला त्याच्याकडे बोलवत असल्याचे वाटले!' त्याने आपल्याबरोबर ते वर्तमानपत्र आणले होते ज्यात अब्दुल-बहांचे चित्र होते. तो व्यक्ती पुढे सांगू लागला, 'मी वृत्तपत्रात वाचले आहे की ते या घरी आहेत. तेव्हा मी स्वतःशी म्हटले की अशा प्रकारचे दैवी महापुरुष जर ह्या पृथ्वीवर रहात असतील तर मी माझे मन बदलले पाहिजे व पुनः जीवन जगणे सुरु केले पाहिजे. म्हणून मी ह्या स्थळाकडे पायी येण्याची सुरुवात केली. मी त्यांना शोधण्यासाठी आलो आहे. काय ते येथे आहेत? काय ते मला भेटू शकतील? किंवा काय मी त्यांना भेटू शकेन?' ती महिला म्हणाली, 'ते तुम्हास निश्चितच भेटतील.'

जेव्हा त्या महिलेने अब्दुल-बहांचे दार ठोठावले, तेव्हा त्यांनी दरवाजा उघडला व आपले हात उंचावून त्याचे स्वागत केले, जणू काही ते एका प्रिय मित्राला भेटण्याची अपेक्षा करीत होते. "स्वागत असो! सहर्ष स्वागत असो!" त्यांनी म्हटले, "मला अतिशय प्रसन्नता वाटली की तुम्ही आले आहेस." तो

व्यक्ती अब्दुल-बहांच्या पायाशी असलेल्या एका खुजक्या खुर्चीवर बसला आणि तो इतका थरथरत होता की एक शब्दही बोलू शकत नव्हता. “आनंदी रहा! आनंदी रहा!” अब्दुल-बहांनी त्याचा एक हात धरून त्या व्यक्तीच्या झुकलेल्या डोक्यावर हळुवारपणे थोपटीत म्हटले. अब्दुल-बहांनी प्रेमळ व जाणीवपूर्वक अप्रतिम स्मितहास्य केले व सांगण्यास सुरुवात केली, “तुम्हास जेव्हा अवमानाने परास्त केले असेल, तेव्हा दुःखाने खिन्न होऊ नकोस. ईश्वराची कृपा व सत्ता जगातील प्रत्येक आत्म्यासाठी अमर्याद असते. आध्यात्मिक आनंद व ज्ञानाचा शोध घ्या जेणेकरून जेव्हा तूम्ही जरी या पृथ्वीवर चालाल, तरी तूम्ही त्या आध्यात्मिक जगात जगत असाल. तूम्ही जरी गरीब असाल तरी तूम्ही परमेश्वराच्या साम्राज्यात श्रीमंत असाल.”

अब्दुल-बहांनी अशा व इतर प्रकारे सुखमय शक्तीच्या व सांत्वनपर शब्दांनी त्या व्यक्तीशी संभाषण केले आणि त्याच्या संकटांचे ढग कमी कमी होत जाऊन त्यांच्या प्रेममय सान्निध्याच्या उबान्याने वितळून गेल्याचे दिसले. तो अपरिचित व्यक्ती निघण्यासाठी उठला, तेव्हा त्याच्या चेहऱ्यावर एक आगळे वेगळे स्वरूप झळकत होते. तो वाकलेल्या ऐवजी सरळ व ताठ उभा राहिला जणू काही त्याची पावले निश्चित उद्दिष्टाने बळकट झाली होती. तो त्या महिलेकडे वळून म्हणाला, ‘कृपा करून माझ्यासाठी त्यांचे शब्द लिहा कारण मी जी अपेक्षा केली ते सर्व आणि त्यापेक्षाही मला अधिक प्राप्त झाले आहे.’ त्या महिलेने विचारले, ‘आता तुम्ही काय करणार?’ तो म्हणाला, ‘मी आता शेतकाम करणार. माझ्या साध्या गरजांसाठी मला जे काही आवश्यक आहे ते मी मिळवीन आणि जेव्हा मी पुरेसी बचत केलेली असेन तेव्हा मी एक लहानसा जमीनीचा तुकडा खरेदी करीन आणि त्यावर राहण्यासाठी एक छोटीशी झोपडी बांधेन. नंतर काही फुलझाडे लावून ती चांगल्याप्रकारे वाढवीन जेणेकरून ती फुले बाजारात विकता येतील.’ जसे अब्दुल-बहा सांगतात, ‘गरीबी महत्त्वाची नाही तर सत्कर्म हीच पूजा होय. मी तुमचा आभारी आहे असे म्हणण्याची मला आवश्यकता नाही आहे ना? बरे असो, मी आता निरोप घेतो,’ असे म्हणून तो निघून गेला.

लोकांनी आपल्याकडे यावे म्हणून अब्दुल-बहा त्यांची वाट पहात नसत. त्यांना भेटण्याची इच्छा झाल्यास ते स्वतः त्यांच्याकडे जात. अब्दुल-बहा पॅरिसमध्ये असतांना मदीद येथील एक जपानी राजदूत व त्याची पत्नी

यांना अब्दुल-बहांची भेट घेण्याची उत्सुकता झाली, परंतु राजदूताच्या पत्नीची प्रकृती बरी नव्हती. तीने विचार केला, 'मला बरेच वाईट वाटत आहे. मी आज सायंकाळी बाहेर पडणे माझ्या आरोग्यासाठी योग्य नाही आणि उद्या अगदी पहाटेच मला स्पेनला जायचे आहे. केवळ अब्दुल-बहांची भेट घेणे शक्य झाले तर किती बरे होईल.' ज्यावेळी अब्दुल-बहांना याविषयी माहिती देण्यात आली, तेव्हा ते पूर्ण दिवसभरानंतर थकून आपल्या निवासस्थानी परतले होते आणि ती वेळही फार उशीराची होती. तरी ते म्हणाले, "त्या महिलेला व तिच्या पतीला सांगा, त्यांना माझ्याकडे येणे शक्य नसेल तर मी त्यांना जाऊन भेटेन." याप्रमाणे अब्दुल-बहा कडक थंडीत व पावसात ज्या हॉटेलमध्ये ते राजदूत मुक्कामासाठी थांबले होते तेथे पोहोचले.

ज्या गोष्टीत त्या जपानी जोडप्यास गोडी होती त्याच विषयावर ते बोलले. ते जपानमधील जीवनाच्या परिस्थितीविषयी, त्या देशाच्या आंतरराष्ट्रीय महत्त्वाविषयी, मानवमात्राची सेवा आणि महायुद्धापासून पूर्णपणे अलिप्तता या विषयी बोलले. कामगाराचे जीवनमान सुधारणे आणि मुले व मुली यांना समानतेने शिक्षण देणे आवश्यक असल्याचे त्यांनी म्हटले. ते धर्म व विज्ञान याविषयी बोलले आणि सांगितले की हे पक्षाच्या दोन पंखासमान आहेत ज्यामुळे मानवजात उंच उंच भरारी मारेल. त्यांनी सांगितले की व्यक्तीकडून अद्यापपर्यंत न शोधण्यात आलेली एक बलवान शक्ति अस्तित्वात आहे. आपण ईश्वराची प्रार्थना करू या की लोक आध्यात्मिक दृष्ट्या विकसित होईपर्यंत ह्या शक्तीचा शोध लावण्यात येऊ नये, कारण निम्नस्तरावरील गुणधर्म असलेल्या लोकांच्या हाती हे सामर्थ्य संपूर्ण पृथ्वीचा सर्वनाश करण्यास समर्थ होईल.

अब्दुल-बहा त्यांच्या जीवनात अनेक महत्त्वपूर्ण विषयांवर बोलले आणि ज्यांनी त्यांना ऐकले, ते आश्चर्यचकित होऊन म्हणाले, 'हे कसे शक्य आहे की, आपले संपूर्ण जीवन पौर्वात्य देशातील तुरुंगवासात घालविलेले असतांनाही त्यांना इतक्या चांगल्या प्रकारे जागतिक समस्या समजू शकल्या आणि इतक्या सुलभतेने त्यांची सोडवणूक करण्याची त्यांच्यामध्ये बुद्धिमत्ता असावी?'

एकदा अमेरिकन विद्यापीठाचे एक प्रसिद्ध प्राध्यापक म्हणाले, 'अब्दुल-बहा खात्रीने पूर्व व पश्चिम एकत्रित करतील कारण ते स्वतः आपल्या

कृतींच्या पावलांनी एक रहस्यमय मार्गावर चालतात.'

आणखी एका सुविख्यात व्यक्तीने अब्दुल-बहांविषयी म्हटले, 'मला वाटते अद्यापपर्यंत मला माहित असणाऱ्या सभ्य लोकांमध्ये ते एक अति महान परिपूर्ण असे थोर महापुरुष आहेत.'

अब्दुल-बहांमध्ये एक महान अलौकिक सामर्थ्य होते की ते कधी कधी शारीरिक दृष्ट्याही तसे दिसून येत. उदाहरणार्थ, एका व्यक्तीची अशी गोष्ट आहे जो त्यांच्या एका भाषणादरम्यान अब्दुल-बहांच्या बाजूस असलेल्या लहान सोफा खुर्चीवर बसला. जवळपास एक तासापर्यंत अब्दुल-बहा बोलत होते व प्रश्नांची उत्तरे देत होते आणि या संपूर्ण वेळी अब्दुल-बहांनी त्या व्यक्तीचा हात आपल्या हातात घेतला होता किंवा काही क्षणी आपला हात त्या व्यक्तीचा गुडघ्यावर हलकेच ठेवला होता. त्या व्यक्तीने नंतर सांगितले की त्या अवधीत अब्दुल-बहांपासून त्याच्याकडे सामर्थ्याचा प्रवाह सारखा वाहत होता. त्या अनुभवाचे वर्णन करणे त्याला कधीच शक्य झाले नाही, तथापि नंतर जेव्हा कधी त्याला आठवण येत असे तेव्हा तो अब्दुल-बहांच्या या विधानावर विचार करीत की धर्मकार्यात मनुष्ये व देवदूत यांच्या समजूतींच्याही फार पलीकडे एक सामर्थ्य आहे.

दुसऱ्या एका सदगृहस्थाने देखील अब्दुल-बहांपासून वाहणाऱ्या ह्या महान सामर्थ्याचा उल्लेख केला आहे. तो म्हणतो की, एके दिवशी मोटारगाडीतून जात असतांना तो अब्दुल-बहांच्या शेजारी अगदी जवळ बसला होता, तेव्हा त्याला असे वाटले की जणू काय एका दैवी शक्तीच्या बॅटरीने (विजेरीने) त्याच्यात शक्तीचा भरणा करण्यात येत आहे. लोक अब्दुल-बहांकडे बघत तेव्हा त्यांना असे दिसत असे की ते निःसंशयपणे परिपूर्ण होते, आणि कित्येकांना स्वतःस अधिक चांगले बनण्यासाठी त्यांच्यापासून सामर्थ्याचा लाभ मिळाला होता.

अब्दुल-बहांनी पाश्चात्य देशांत दिलेल्या भेटींच्या कालावधीत कित्येक लोक त्यांचा फोटो घेण्याचा प्रयत्न करत आणि त्यांच्या दाराभोवती कॅमेरा घेऊन, त्यांचे छायाचित्र मिळविण्याच्या संधीसाठी ते लक्षपूर्वक वाट पहात असत. एके प्रसंगी त्यांच्या यजमानीणने वर्तमानपत्राच्या छायाचित्रकाराला विचारले, 'काय तुम्हाला वाटते की, दुसऱ्या देशातून आलेल्या पाहुण्यांचे

छायाचित्र त्यांच्या इच्छेविरुद्ध घेण्याचा आग्रह धरणे अतिशय शिष्टसंमत आहे?’ ‘नाही बाईसाहेब’, तो छायाचित्रकार म्हणाला, ‘तथापि, इतरांना त्यांचे छायाचित्र मिळविण्यात यश मिळाले आणि मी जर अपयशी ठरलो तर माझा व्यवस्थापक मला मूर्ख समजेल.’

नंतर जेव्हा ही गोष्ट त्या स्त्रीने अब्दुल-बहांना सांगितली तेव्हा ते मनसोक्त हसले व म्हणाले, “छायाचित्रे घ्यायचीच असली तर ती चांगली असणे आवश्यक आहे. त्या वर्तमानपत्रात छापलेली छायाचित्रे खरोखरच वाईट आहेत.” त्यानंतर अब्दुल-बहांनी मित्रांना आनंदित करण्यासाठी आपली छायाचित्रे काढण्यास कृपाळूपणे मान्यता दिली. तथापि त्यांचा फोटो काढण्याविषयी ते म्हणाले, “आपले स्वतःचे एखादे चित्र असणे मुळीच महत्त्वाचे नाही. एक चित्र म्हणजे केवळ एक व्यक्तिमत्व असते जे केवळ एका दिव्याप्रमाणे आहे. सर्वात महत्त्वाची बाब म्हणजे त्या दिव्यात तेवत असलेला प्रकाश, जो तुम्ही छायाचित्रात पाहू शकत नाही.”

अब्दुल-बहांनी स्वतःसाठी कधीच बहुमान इच्छिला नाही. एके दिवशी श्रीमती फ्लॉरीयन किंग अब्दुल-बहांना म्हणाली, ‘हे आदरणीय स्वामी, तुमच्या शिवाय किंवा तुमच्या सान्निध्याशिवाय नंदनवन देखील माझ्यासाठी काळेकुट्ट राहिल. तुम्ही माझ्यासाठी बहाउल्लाह आहात, तुम्ही मुहम्मद आहात, तुम्ही येशू ख्रिस्त आहात, तुम्ही मोझेस आहात आणि तुम्ही गौतम बुद्ध आहात.’

अब्दुल-बहांनी आपला हात पुढे करून म्हटले, “या आणि माझा हात घ्या,” त्यांचा चेहरा चकाकत होता--अति तेजस्वी दिसत होता--जणू प्रकाशाचे एक मूर्तिमंत दृश्य स्वरूप! श्रीमती किंग यांनी अत्यंत आर्जवपूर्वक विचारले, ‘काय मी तुमच्या हाताचे चुंबन घेऊ शकते?’ स्मित हास्य करून अब्दुल-बहा म्हणाले, “नाही, माझ्या मुली, असे करण्याची अनुज्ञा नाही. व्यक्तिमत्त्वाची पूजा करावयाची नसते. दैवी प्रकाश महत्त्वाचा असतो आणि तो दिवा महत्त्वाचा नसतो ज्यातून तो प्रकाशित होत असतो.”

हा दैवी हस्तक्षेपच घडला जेव्हा फ्रेड मॉर्टेसेन, जो अल्पवयीन अपराधी पासून वयस्क वयांत कठोर गुन्हेगार बनला होता, त्यावेळी सरकारी वकील म्हणून बहाई वकील, अल्बर्ट हॉल यांना नियुक्त केले होते. फ्रेडला

वाचता येत नव्हते, तरीही अल्बर्ट हॉलने त्याला दोन पुस्तके दिली, एक बहाई विश्वधर्माबद्दल व दुसरे शब्दकोश, ज्याचा वापर करून फ्रेडने स्वतःला वाचायला शिकवले.

तुरुंगात असताना त्याचा तुटलेला पाय बरा होताच फ्रेडने तुरुंग रक्षकावर हल्ला केला, त्याच्या चाव्या चोरल्या आणि पळून गेला. नंतर वेगवेगळ्या शहरात त्याने नौकऱ्या केल्या. एके दिवशी, फ्रेडने अल्बर्ट हॉलने दिलेले पुस्तक पुन्हा वाचले आणि यावेळी त्याचे लक्ष अब्दुल-बहांच्या काही लिखानांवर पडले ज्यामुळे त्याचे हृदय परिवर्तन झाले. हॉलशी पुन्हा भेटण्यासाठी आणि बहाई धर्मश्रद्धेविषयी अधिक जाणून घेण्याची त्याची इच्छा प्रखर झाली आणि त्यास हे माहित असूनही की त्याला कदाचित तुरुंगात परत पाठवले जाईल, चार वर्षांनंतर फरार मोर्टेंसेन मिनीयापोलिसला परतला. परंतु तो आश्चर्यचकित झाला, जेव्हा त्याला कळले की, अल्बर्ट हॉल जे आता खटला चालवणारे जिल्हा वकील होते, त्यांनी त्याचेप्रती अटक वॉरंट जारी न करण्याचा निर्णय घेतला होता.

त्याचवेळी फ्रेडला कळले के अब्दुल-बहा अमेरिकेत आले आहेत आणि ग्रीन एकर, जे तुलनात्मक धर्मांच्या अभ्यासासाठी केंद्र आहे, तेथे भेट देणार आहेत. प्रवासासाठी त्याच्याजवळ पुरेसे पैसे नव्हते, तरीही त्याने ठामले होते की तो अब्दुल-बहांना भेटेल. तो वेगवेगळ्या प्रकारच्या वाहनांनी जसे की ट्रेनच्या वर आणि खाली, बोट प्रवास, बस प्रवास इत्यादी वाहतूकांच्या माध्यमाने ग्रीन एकरला पोहोचला. तो त्याच्या स्वतःच्या शब्दात म्हणतो: 'पोर्ट्समाउथ, न्यू हॅम्पशायर येथे एका पॅसेंजर ट्रेनच्या वरून मी प्रवास करीत असताना, मला खूप आनंद झाला. बोट आणि बस प्रवासानंतर तिथे मी स्वर्गाच्या द्वारावर उभा होतो. माझे हृदय वेगाने धडधडत, थकलेला, घाणेरड्या अवस्थेत, परंतु आश्चर्यचकित व आनंदीत होऊन मी त्या प्रसिद्ध केंद्राच्या मातीवर माझे पाऊल टाकले.' त्याच्या गंतव्यस्थानावर पोहचण्याच्या घाईत आणि त्याच्याकडे कोणतेही पैसे नसताना, फ्रेड विस्कटलेल्या अवस्थेत आला आणि अल्बर्ट हॉलचे परिचय पत्र त्याच्या जवळ असूनही त्याला केंद्राच्या आत प्रवेश मिळू शकला नाही. परंतु त्याचवेळी दोन महिलांनी त्याच्या राहण्याची आणि ताजेतवाने करण्याची व्यवस्था केली.

अब्दुल-बहांचे वेळापत्रक आधीच पूर्ण भरले आहे अशी माहिती फ्रेडला दिल्यानंतरही, त्याने भेटीच्या पुस्तकामध्ये स्वाक्षरी केली. तो स्तब्ध

झाला जेव्हा त्या दिवसाच्या पहिल्या मुलाखतीच्या शेवटी त्याला अब्दुल-बहांसोबत भेटायला बोलावले. फ्रेडच्या तब्येतीची प्रथम चौकशी केल्यानंतर, अब्दुल-बहांनी त्याच्या ग्रीन एकरच्या प्रवासाबद्दल तपशील मागितला. फ्रेडने विषय टाळण्याचा प्रयत्न केला, परंतु अब्दुल-बहा हार मानणारे नव्हते आणि त्याला समजले की याविषयी अब्दुल-बहांना आधीच माहिती होती, म्हणून त्याने अनिच्छेने त्याच्या प्रवासाची खरी गोष्ट सांगितली. अब्दुल-बहांनी ज्यावेळी त्यास म्हटले की, “तुम्ही माझे पाहुणे आहात” त्यावेळी त्यास कसे वाटले होते हे तो अशाप्रकारे सांगतो, ‘माझ्यावर एक आश्चर्यकारक प्रकाश ओतल्यासारखे वाटत होते. तो हार्दिक प्रेमाचा प्रकाश होता ज्यामुळे मला आराम वाटला आणि अत्यंत आनंद झाला. अब्दुल-बहांनी मला खूप फळे दिली आणि मी घातलेल्या त्या घाणेरड्या टोपीचे चुंबन घेतले, जी माझ्या प्रवासात गलिच्छ झाली होती.’ हे नंतर माहित झाले की अब्दुल-बहांनी एक फळांची टोपली आधीच मागविली होती, कारण ते दुसऱ्या दिवशी एक विशेष पाहुणा येणार असल्याची अपेक्षा करत होते. त्यानंतर फ्रेडने अब्दुल-बहांसोबत बराच वेळ घालविला आणि अब्दुल-बहा त्याला, “माझा मुलगा” म्हणून संबोधित करू लागले. त्या अनुभवानंतर फ्रेडचे आयुष्य कायमचे बदलले गेले. तो नंतर लिहितो: ‘या घटना माझ्या हृदयावर कोरल्या गेल्या आहेत आणि त्यातील प्रत्येक क्षणाचे मी स्मरण करतो. बहाउल्लाहचे पावन शब्द माझे अन्न, माझे जलपेय आणि माझे जीवन आहे. त्यांच्या मार्गात सेवा करणे आणि त्यांच्या पवित्र कराराविषयी आज्ञाधारक होण्याशिवाय माझे दुसरे कोणतेच ध्येय नाही.’ या गोष्टीद्वारे आपण शिकतो की कशाप्रकारे आध्यात्मिक सामर्थ्यामुळे फ्रेड मॉर्टेसेनचे आयुष्य संपूर्णपणे परिवर्तित झाले.

बहाई धर्मश्रद्धेचे अवतार, बहाउल्लाह ह्यांनी त्यांच्या इच्छापत्रात स्पष्टपणे नमूद केले की त्यांच्या स्वर्गारोहणानंतर या धर्मकार्याचे कार्य अब्दुल-बहांनी पुढे चालवावे. याप्रकारे अब्दुल-बहा या धर्मकार्याचे प्रमुख आणि या धर्मपर शिकवणीचे अधिकृत व्याख्यक झाले आणि हेच नव्हे तर ते धर्मश्रद्धेच्या अनुयायांसाठी त्यांच्या असंख्य क्रियाकलापांद्वारे, मानवतेच्या आध्यात्मिक आणि भौतिक जीवनासाठी कशाप्रकारे सेवाकार्य करावे, याचे परिपूर्ण उदाहरण बनले.

२७ नोव्हेंबर २०२१ रोजी सर्व जगातील बहाई श्रद्धावंत अब्दुल-बहांचा स्वर्गारोहण शताब्दी स्मरण दिन पाळतील. या पावन समयी अब्दुल-बहांच्या जीवनाविषयी काही गोष्टी या पुस्तिकेद्वारे आपणासोबत सामायिक करित आहोत.

